

ספר
מהללי התקמה

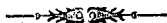
והוא

פירוש נאות ומתקבל על הלב על מגילת שיר השירים, המשל
גם הנמשל על דרך הפשט הישר הנכסף מכל בר לבב:

בן בנ אומר הפוך בה והפוך בה
דכולה בה ובה תחזי
(אבות פ"ט משנה כ"ב)

נעשה והובר

מאתי אברהם בא"א כוהר"ר דובער מזל מוויאזין.

הועתק והוכנס לאינטרנט

www.hebrewbooks.org

ע"י חיים תשס"ז

ווילנא

בדפוס ר' שמואל יוסף פין, ור' אברהם צבי ראזענקראנץ.
בשנת תרכ"ט לפ"ק

МАГАЛЛЕЙ ГАХОХМО,

т. е.

прославление мудрости, или комментарий на книгу
«Пѣсни Пѣсней».

В И Л Ъ Н А.

Въ типографіи Фина и Розенкранца.
1868.

На Вилейской улицѣ домъ № 715/24

This Sefer has been made available by:

5314 13th Avenue
Brooklyn, NY 11219

TEL. (718) 972-0777
FAX. (718) 972-0178

A deluxe bound copy of this sefer is available at:

Biegeleisen Hebrew Book Store

4409 16th Avenue

Brooklyn, N.Y. 11204

(718) 436-1165

הספר הזה צולמה על ידי אחים גאלדענבערג

וניתן להשיג ממנו טופס מכורך, במחיר סביר, אצל:

בימ"ס ביגלאיזן

4409 16th Avenue

(718) 436-1165

יצא לאור פה ברוקלין נ.י.

שנת תשנ"ד

ע"י

אחים גאלדענבערג

* * * * *

נדפס אצל:

5022-13th Avenue
BROOKLYN, NEW YORK 11219
Tele. (718) 972-0777
FAX (718) 972-0178

מכירה הראשית אצל:

בימ"ס ביגלאיין

4409 16th Ave.

Brooklyn, N.Y. 11204

Tel. (718) 436-1165

ורבנן אמרין אל יהי המשל הזה קל בעיניך, שעל ידי המשל הזה אדם יכול לעמוד בדברי תורה, משל למלך שאבר זהוב בביתו או סרגלית טובה לא על ידי פתילה באיטר הוא מוצא אותה. כך המשל הזה לא יהי קל בעיניך שעל ידי המשל אדם עומד על דברי תורה, ותדע לך שהוא כן שהרי שלמה על ידי המשל הזה עמד על דקרוקיה של תורה.

(ש"ס רכה)

יוקר המשל ונחשו, הסבירו לנו חז"ל ג"כ ע"י משל לא זולת, כי אי אפשר בלעדו, והוא כדמיון אנה בנה עשויה, לאפיקי מדעת המסויחם לפי חומם למה לנו בעינינו המובנים כאלו וכיוצא בה לבקש דמיונות ממרחקים להסבירם, וגם החכם בעצמו אמר על כיוצא בזה תפוחי זהב במשכיות כסף וכו' (ואשר הוא לעומת הפסוק כסף סינים מנשה על חרש וכו') והרבה מקראות כאלו להבין משל ומליצה.

האמת

ברדת האמת משמים ארצה
ברה כחמה יפה כתרצה
ותהלך בחויץ בלי לבוש ערומה
אז כל רואיה הוילוד
חרקו שן ויתעבדה
צאי צאי! קראו לה אשת הזמה.

חובאה, עדי המליץ בחומלה עליה
במחלצות מליצותיו העטה
ויעד אותה בעדי עדיים
וידבר על לבה אל תלכי ערומה
בתי! אתנו פה עלי האדמה
כי תועבה היא לעינים

ויהי אך יצאה האמת חוצה
מעוטפת במעילי המליצה
בעיני כל רואיה חן נשאה
אך האיש אשר היא אורשה
במוהר החכמה לו לאשה
ערומה יחבקנה כאשר נבראה

פ ל מ ו נ י

מפתח

משבע התכם להתכים לוולתו. לא כשאר האומנים ששונאים את בני אומנתן (ב"ר פ' ל"ב). ולכן כל שלשת ספרי התכם מכל האדם, המה להתכים את מין האנושי בכל מאמצי כוחו, שישוטמו רבים ותדבת הרעת י' ובעבור כי בקשת החכמה היא תְּצִי חכמה, ואמר התכם איני דורש החכמה להקוה שאבוא עד קיצה ואניע עד תפלייתה אבל אדרוש מה שאיני רשאי להיות סכל בו, ואין ראוי למשכיל זולתו (מבחר הפנינים שער החכמה). לכן בכלם יבקש רק אֶפְנִים ותחבולות שונות להלהיב לבות המוכשרים לקנות חכמה ורעת. שלא יבלו הבל חיותם בשנת תרדמת האולת וחבוק ידיים ויזרום בכל משלי ציוריו הנחמדים בפנים מפנים שונים. כאשר יעיד על עצמו בחותם ספרו השלישי. ויותר שהיה קהלת חכם עוד וכו'. ויותר מהמה בני הזהר וכו'. דהיינו שיוציאו מלכם דברי חכמה ומוסר, והיו לבאר מים חיים:

אמנם על חילוק אפני שלשתם הורינו חז"ל, כי מתחלקים המה בציוריהם לפי ציורי מחברם בזמן חייו ברעננותו. ובאמצעות ימיו. ובשיבתו. ולפיהם (נענה גם אנתנו אחריהם) כי יכשרו לפי זה ללומדיהם לילד, לאיש, ולישש. ואשר בכל המצבים האלו יתכן בהם המאמר הנכבד «האדם הוא חכם כל זמן שאוהב ומבקש את החכמה וכאשר הוא חושב שהניע לתכליתה כבר הוא סכל» לא זולת, כי עצם החכמה הוא רק בקשתה. **בספרו** השני סי' ט' הכמות בנתה ביתה וכו' עד תומו. ביאר לפנינו משל ציורי אחד. כמעט לא היה כמותו לפניו ולאחריו בכל ספרו והוא כי צייר את החכמה כאשת חן עושה משתה לקרואיה, ומבקשת אהבה מהראוי לה. ותָּאָר את החכמה לאהובה ואת האדם לאהוב לה. הכל ארוג בשיר חֶשֶׁק יפה ונעים. וגם ההבדל והמרחק הרב שבין החכמה והסכלות נכלל בו בהרבה הערות עד בלי די למתבונן בו אף בפירושו השטחני (ועיין סבא דמשפטים דף צ"ט):

מעתה לא יקשה עלינו עוד לפתור שיר חֶשֶׁק זה המחובר באבי ימיו. ולהתהלך בו במרחב. ולא ייצרו עוד צעדינו בו אף אם נרוץ. אך בהבדל זה לעומת אשר הביאנו. והוא כי בספרו זה יצייר את השכל לאהוב. ונפש האדם הראויה לו לאהובתו. ואשר גם בזה טעמו ונימוקו עמו כאשר נבאר. והוא כדאמר רבא (ע"ג י"ט) בתחלה נקראת על שמו של הקביה ולבסוף נקראת על שמו שני בתורת ה' חפצו ובתורת יהנה

מפתח

יהנה. והוא כי גם בכל חכמה וספר אף כי בתורת ד' בתחילת כניסת האדם בהם ולימודו בהם, יעיר לו אך אוזן לשמוע בלימודים. ויהנה המיד ולבבו יבין את הרברים אשר לפניו ערוכים ושמורים מתכמים שקדמוהו. ואין לו רשות בתחלה לגרוע או להוסיף מדעתו, דהיינו לפלפל בתחלת לימודו עד שיכנס בה, ר"ל בהחכמה עד השיעור המצטרך, למלא כרסו הימנה בסברותיה מעמיה וכל עניניה וסדריה. ואז יבין וישכיל מעצמו ויוכל להכנס בפנימיות החכמה בכל מצפוניה, לפלפל ולשוטט בה לארכה ולרחבה, לרחק ולקרב בכל מה שיד שכלו מנעת, ואז יאות לו השם בעל-החכמה להתכנות בו:

והנה במשלי חשק האלה שתפס החכם לצייר בהם שלא נברא האדם אלא לקניית החכמה ולהחזיק בה. והחכמה רק לשום קנה בלב האדם השלם, אין לך ציור מתאמת בכל פרטיו מתדמה לו יותר מציור זכר ונקבה גשמי. אהבתם זה לזו באמונה אומן. מעלליהם תולדותיהם לקיום העולם ותפארתו. וחזרת העולם לתהו ובוהו בשלילותם לו יצייר בדמיון. הכל מבואר-הוא לכל מעיין פשטני. אף כי למבין בדיקות החכמה. והנה בחכמת האמת יכונה כל משפיע בשם איש. וכל מקבל שפע להוליד תולדות ולהמציא תושיה וחכמה ממקור האמת בכינוי אשה המצטייר בה האדם הגשמי והציור הזה מתאמת גם בשיר הנבואיי קודש הקדשים אשר לפנינו. ובעבור כן כינה המלך ה' ומשוח ברוח שירו להורות לילדי עמו אהבת החכמה את השכל לבחור יפה אף נעים. ונפש האדם המוכשרת לקחת לקח מאתו בשם חשוקתו. מה שכינה באמצעות ימיו להורות כמו כן לאנשי עמו טוב טעם ורעת. כאלו החכמה היפופיה תתפק על האדם השלם לסור עדיה, ונקבה תסוכב גבר.

מלבד הטעם העצמי הוה אשר הזכרתי. יראה לפ"ד כי עוד למטרה אחרת. הליט המלך את פני המשל בחזיון רודים וחיבורם. כי חפצו היה להעיר אותנו על נועם הסתפת החכמה להמוכר. כי להגבר לו החכמה נתונה בהטבע. כי אין חכמה מוסדית לאשה אלא בפלך. והמוסר דהיינו הדרך ארץ. היופי והפוליטיק. (מן פוליטיקון תרומות פ"ב מ"ה) הוטבע יותר לאשה ולכן אשה סכרת באורחין יותר מהאיש. וכינה נתן הקב"ה באשה יותר מאיש כמאמרם ז"ל. ובהצטרם יתר יולדו מישרים. ומלאו פני תבל הגובה כל מעגל טוב.

מערתה שימו יד לפה מחפאי דברים על כתבי קודש, ומתעתעים בנביאי ה'. על כי אשר בחלה נפשם לבאר המגילה הזאת בדרך סיפורי, מאורעותי, חקירי, וזולת. (ומה מתקו דברי הגאון השלם ר"י עראמה ע"ז «באמיו בה ר"ל בהמגילה הזאת יתהלל התכם בחכמתו. הפילוסוף בפילוסופתו. המקובל בקבלתו») והופכים ללענה משפט ולעקש הישרה. ולכן לרוח השקר העולה על לבבכם לבארו כשיר חשק. חלילה! לא הפנו עוד, צא תאמרו לו (ואם מרגלא בפומיה דרזיל «יהודא ועוד לקרא עאכיו

מפתח

עאכ"ז כי לא נצרך לנו להסתייע ממשל ושיך הפויכה המפורסם בהיטחוקומגיס לקודש הקדשים שלפנינו. אם כי נוכח דרכינו הוא, ועל דברת פיות בני בלי מתנ ורסן מפרשי אך את המשל ויקחו את לשונם וינאמו נאום. כי אין בכוחם לפרש נמשלו. והרי זה דומה לעני הנותן לפי כחו צדקתו למי שאין מספיק לו הנתינה ערנה. שבוודאי תחשב לו לצדקה. נוכל להשיב להם כְּאֵלֶתם (בדברי תורה) כמו שכתב הרמב"ם באתת מאגרותיו. אם יאמר אדם הפסוק דקיש וסרתם ועברתם אלהים אחרים והשתחיתם להם, ויפסיק בכאן ויאמר לא עלי המלאכה לנפור ואין אני בן חורין להבטל ממנה. הירצה ד' אותו? או הניקה רצון מידו? הלא באין ספק שמוטב היה לו שלא התחיל. כן הדבר הזה. אך מברם נראה תוכם שפתים דולקים ולב רע, (כפי' הריי גירונדי בשעריו על התשובה). ואנחנו בשם ה' נדגול.

ואם כי בזמנינו רבני החדשות אינם מועילות. עכ"ז הנני מקוה להפיק רצון גם מן הקוראים את המשל או הפעם הא' לבדו (כי כן כינתי עיד הראב"ע בפירושו למגילה הזאת) ואשר יהיו במדריגה התמישית בהערת התורה להחסיד בחובת הלבבות (שער עבודת האלהים פ"ד) האוצר רוב חדשות בתוכו פשטיות חדשות לעומקם לאוהביהם בכל לב. ושופט מישרים יענה עליהם כי יתהלכו במישרים:

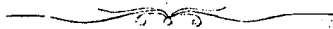
אתת מצאתי להעיר את נפשי. לא אוכל להתאפק מלגלות גם את אונך קורא משכיל כי אחרי כתבי ביאורי זה ניישר בעיני נתתי את לבי לחפש ולבקר אחריו בעצמי עדי יבקר והו' זולתי. ואמצא כי בתחלה דמיתי. מה שאמרו רז"ל כי כל השירים קודש ושה"ש ק"ק (ידיים פ"ג מ"ה). הוא עבור כי בו יהיה גם שמתחיותו סתרי התורה. ואשר בכל הכתובים יהיה גם פשט גם דרוש רמו וסוד. והנה אתרי ביאורנו יהיו גם המגילה הזאת ככל הברותיה. אם לא כי פירוש משנה הנ"ל איננה כאשר דמיתי. ועיין בפירושו בתחלתו.

ושבתי וזמתי כי עיקר פ"י המשנה הלזו למעין שם. הוא אך לאפוקי מודעת הבווערים בעם. אשר ענבים בפיהם החפצים להוריד כבוד המלך החכם מכל האדם לתתו לנבל שכמוהם. טרוטי הראות המסאנים מלהביט אף מלתת כל רדיד דק אל גוף יקר הלובשו. ויתנו את השיר הזה לשיר ענבים לא זולת. לזאת כנהו רז"ל בקודש הקדשים כמו שההיכל היו לבדו קודש. אבל לפנינו ממנו היה קודש הקדשים. הוא דמיון כל הכתובים. אבל השיר הזה אך פנימיות יש ויש בו. ולולא חשבנו כה יהיו תצונותיו הול גמור או יותר גרוע. ואחרי זה ישונו דברי המשנה הנ"ל מלערער את השערתינו וימלאו עיד אחרי דברינו אלה. אם כי יש לגוף היקר נשמה אשר הוא עצמותו האמיתי ועוד הלאה הלאה:

עוד מצאתי את לבבי להעיר אונך קורא משכיל הערה כללית. על איזה

איזה מפרשי כתבי קדשינו על פי שמחותם. כי כפי העולה על דוחם מהגיון חצוני יהיה גם דבר טוב ומועיל מדותי או מוסרי. אשר אחרי אשר יולד או ברוחם. יהינו לשבצו או לקעקעו באיזה מפסוקי מקראי קודש: (ואנכי אכנה לכם זה דרוש) והנה הלזה תקרא תורה היא וללמוד אני צריך? הא למה זה דומה להמשל המפורסם. למלך שמצא בחצרות אחר הכפרים אשר לא למדו מעולם לירות בתיצים אל נכון. את המטרה קלועה אל השערה בנקודת המרכז ממש: בכל בסיונותיו. ויתמה על החפץ. ויחקור את הכפרי על זה. וישיבהו כי הוא יעשה בהפך מכל המורים בקשת. כי הוא יורה בתחלה ובכל מקום אשר יפול עליו חצו אח"ז יסובב עליו במחוגה ולכן כל חציו המה כגבור משכיל. הלא הם יורו את התורה לא ילמדו לקח ממנה. לא כן עתה עמדי ת"ל בביאורי למגלה זאת ובכל כתבינו אשר אתנו לך קורא נעים עין רואה, ואוזן שומעת. בחנני נא ונסני ושים לבך:

וע"ד אשר לא שמרתי בספרי זה צחות לשון עברי. כי גם בללתי בו לשון משנה ותלמוד וזולת מלשון הקדמונים. יבין כל דן לכף זכות כי איכות הענין ומאשר לא רציתי להרבות עם כל זה את כמותו הביאני לזה. כי תהלה לאל יש לאל ידי לדבר עברית צרופה. וכאשר גליתי אוניך כי אחזתי דרך קצרה בכל האפשרי. לזאת מחלה הנני פניך קרוא בדברי אלה לאט עם העיון, או לשנותם, למען תיקח לרצון מידי קסת מנחתי אשר ברכני די מאשר הבאתי לך. ועכ"ז אדמה אם כי לא בנועם צלצול האוזן התנוססתי אשר הוא אך נוספות לשית עדי. או גם באפשריותו לפאר ולרומם רעיון רוח וכדור קיטורי אשר כל לב אין לו, אבל המגלה הזאת אשר היא גולת זהב טהור וכתם פז. ורק מזוקן ושיבת הזמן העלתה חלודה. ויועם מראיה לנחישות וישנה. צלחה יותר בידי למרטה למען יוהירו קרניה בפי' העצמי על ידי העשתונות אשר הוצאתים מערפלי עלמה אל אור יומם. וארשת שפתי עם הגיון לבי יערב לכם קוראים נעימים ברי לבב. שונאי חקף ומודים על דבר אמת וענות צדק:

שיר השירים א

א (א) שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לְשִׁלְמָה: (ב) יִשְׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ
 בִּי טוֹבִים דְּדִיךְ מִיַּיִן: (ג) לְרִיחַ שְׁמֶנֶךָ טוֹבִים שְׁמֵן
 תוֹרֵךְ שְׁמֶךָ עַל־בֶּן עֲלָמוֹת אֲהַבֶּךָ: (ד) מְשַׁבְּנֵי אֲחֶרֶךְ נְרוּצָה
 הִבִּיאֵנִי הַמֶּלֶךְ תִּרְדְּוֵי נְגִילָה וְנִשְׁמַחָה בְּךָ נִזְכִּירָה דְּדִיךְ מִיַּיִן
 מִיִּשְׁרָיִם אֲהַבֶּךָ: (ה) שְׁחֹרָה אֲנִי וְנֹאוֹת בָּנוֹת יְרוּשָׁלַם בְּאֶהְלֵי
 קֶדֶר פִּירְעוֹת שְׁלָמָה: (ו) אֶל־תִּרְאֵנִי שְׂאֵנִי שְׁחֹרְחֹרֶת
 שִׁשְׁזַפְתָּנִי הַשָּׁמֶשׁ בָּנֵי אֲמִי נַחֲרוּבֵי שְׁמֵנִי נִטְרָה אֶת־הַבְּרָמִים
 בְּרַמֵּי שְׁלֵי לֹא נִטְרָתִי: (ז) הַגִּידָה לִּי שְׂאֲהַבְהָ נַפְשִׁי אֵיכָה תִרְעָה
 אֵיכָה תִרְבִּיץ בַּצְּהָרִים שְׁלָמָה אֲהִיהָ כְּעֵמֶה עַל עַרְבֵי חֲבָרִיךָ:

מהללי החכמה

מחזה ראשונה (מן 'א' ב' ער ב' ח')

פעם א' או משל

שִׁיר הַשִּׁירִים - הוא כמו קודם קדטים - כי כפי שהזכרנו מהדיבור
 הפשוט (פסוקים) כן יתנוסס שיר השירים מהשיר: ישקני - לנסתר דברי
 הרעים לעלמה בדברי חשק בכדי שישמע הדוד - וכשמעו הסב פניו והסתלה
 בזוכה: כי טובים דודיך: לריח - בסיפך, כי שמניך טובים לריח - ויהי לריח
 פעל ויבא התואר בריבוי אל כחן: שאן תורק - יתכן כי תורק הוא שם מהז'ו
 או מדינה כמו תורקיות (יומא ה' ה') וכנראה היה שם שמן אפרסמון מפורסם -
 ויותר ל"ל כי שמן תורק הוא כמו שמן חמרוק מרוקח בצעמים ומעדן
 את הבשר מן ומרוק ושופך ופי' כי שמך יהי' לי לתמרוקי הנשים, אז כאשר
 כאשר לך ויקרא שמך עלי - והוא אחד כמעט עם מליצת מחברו בספרו השלישי
 טוב שם משמן טוב: הביאני - בהסתר מלה - לו כלומר לו הביאני המלך
 חדריו ועכ"ל בכל משניותיו ותענוגיו אמאן ורק: נגילה ונשמחה בך: נזכירה -
 יראה כי הוא מן זכרו כיון לבנות (הושע י"ד ח') או מהיותו מפורסם אזכרתה
 דמנחות (ו"א) והוא הוא זילוף היין בדרז"ל שחשוב יותר משחיתו כמאמר שמואל
 (ב"ק דף קט"ו ב') שחיתן מלוג בסלע ומזלפין מלוג בשתיים: מישרים - הוא אחד
 עם הילך לדודי למישרים דסוף הספר ועם יתהלך במישרים בספרו השני (משלי
 כ"ג ל"ח) והוא כי טוב היין יוכר למבינים בטעמו אותו אם לא יעוקל טעמו
 בנרון - ויוזן בהסתר מלת יין כמו יין מישרים וישאר הכינוי ויחסר העלם להורות
 על טובו: והפעל אהבוך - ל"ל כי הוא במקום השם אהוביך כמו דודיך ונחלף
 לאיזה דש - ומונין של נרוהה כנילה נשמחה נזכירה מוסב על כל העלמות -
 אם כי חכלית כונתה רק על עלמה לבדה כאשר אמרה משכני הביאני -
 וכאשר חוכיה בראיות כי לה יתר שאת על חברותיה בנות ירושלים - עכ"ל
 מתחילת

מתחלה אמרה על כולן וזוהי כללה כי מתאחד ביין ושמן או צעעס וריח כי שמן הוא שמן הטוב כנ"ל. והתחלה להלל את עלמה חס כי: שחורה אני. חממה: ונאוה. חוכי כאשר מזהרת והוא ע"ד יפת מראה ויפת תואר (ראשית כ"ט י"ז) כרש"י סס. ועכ"ל גם במראה יפה הנני: ואהלי קדר. המה עשויים משק דבגד או עור או שק דגנעים וזולת. כי בגד הוא יריעה מלאה בדגים הכך וטוב ורובם הם לבנים. ושק הוא יריעה מנולה של עזים שרובם צמדוניהם הם שמורים, כמעט עיזי מוכנן צריע עדרה והדר לימרה צריעה השוכה והדר נהורא (שבת ע"ז) ומשל אהלי קדר על שמורה חגי ויריעות שלמה על גאזה או יפיה. וצנות ירושלים. שאמרה היא כמסבת פניה וקיראה אותן עלמות רעותיה העומרות אותה תמיד בכל פלתי השיר. והן צדעיה לרותיה שמצקות הדוד לעלמן. ואמרה כי גם הגה הוכרחה להודות על יפיה. וכמו אין שצחה של מערוניה שמהצרכת מפי קרובותיה חלה מפני לרותיה ששופתני. הוא כמו רחמי, הצביעה אלי השמש כמו לא שפתו עין איה: השמש. וגם שמרותה אשר הוא כעת עליה הוא רק משמרות השמש אשר יוסר בצבסה צנהר או צימות החורף ואינו מטבעה. וגם צזה אינה חייבת מפחותה שהיא יולאנית רק כי הוא סבה מן: בני אמי. והמה אחיה חורגיה שחרוה חסם זה שמה נטרה כרמס והיא מפני סבלותיה סבלה את גזירתה. ולכן מדה הסבלות בה. אבל צלמת לפי טוב הצמחה ליגה ראויה להיות צמלכ כזה מעולם. וגם כי אחת היא לחמה רכה ויחידה. ולא הניחה אותה חמה מעולם חף לשמור את: ברמה. אשר נשאר לה מאציה חס כי הכרס לה לה הוא ועכ"ל לא הניחה חמה מעולם לנטור אותה. ומזה נראה כי יחומה היא בהמשל וגם מזה לה לב גשבר והאי לייחנית לצעלה: הגידה לי. ההה: שאהבה. אשר: גפשי. אהבת אותך: איכה. כמו איפה או כה או אי פה איה המקום שחאמר כה או פה. ובכל כחי חס אדע רק המקום אשר תחי' שם ארולה ואצוה להשתעשע שם עמך: תרעה ותרביץ. כי גם היא חפלה לעצור משמרהה אשר היתה נטרת כרמים ולהשתוות לו להית רועה, איפה תרעה ותרביץ עדרך צלהים כחוס היום, שאז ח"ל לרעות האלן, והרועה ירבילם. והוא ירפד תחת אילה עבותה, וצלותו שעה הוא עת מצחר השעשועים לרועה: שלמה. כמו אשר למה לא תשתקף צלערי חס: אהי בעוטיה. אכלה לשון ועשו על שפס (מיכה ג' ז') או כזונה כמו כי כסהה פניה: על ערדי חבריך. מבלי חפזי איהם והועה הנני איזה ימים על מקום המרעה לבקש רק איהך. אשר אליך לבד תשוקי. ולכן הנני צפניהם כאשר חוכי כעה איני רועה רק נטרת כרמים כנ"ל ותועה חוכי צעת הלהרים אשר כל הרועים ירבצון במנוחהם. ובפניהם חוכי כאכלה וסרת טעם. ולכן למה לא תשתקף צלערי ובשרי:

פעם ב' או מליצה

גם במעליו יחנכר נער חס זך וישר פעלו. והוא כדמיון יעקב ועשו. זה יאהב ללוד ליד וזה יושב אהלים ומקמה. והוא מטוב הצהנת הילד המעיד להיות חכם לחזר אחר החכמה ולכן הוא לומד חס שלא לשמה אך מתוך וכו' עכ"ל לשמע חזון שמע הילולה בשער בת רבים ומכיר טובה וערכה

וערכה • והוא במשלונו כי הנפש הראויה לקיימת החכמה, החזר על לומדה מבינה ומדריכה, והאמר לנוורה בזהרה חכמי שיסקי מנשיקה פיהו, ויחלי עליו מחממי חכמותיו, כי טובים המה לי הרבה יותר מיון, והוא ראש ויבחר טעמים • ופירושו כי מואסת תאות חוש הטעם לעומת החכמה כהמאמר לרז"ל עד שאהה מבקש שיכנסו דברי תורה בזמניך • בקשי רחמים שלא יכנסו חכילה ושחיה יותר מכדי האורך בזמניך, אליו רצא פ' כ"ו • ואמרו החכמים בזמנים המשקה והסחוק לא תשכון החכמה (מב"פ שער החכמה) ועוד אמרו החכם אוכל כדי שיח' והכסיל הי' כדי שיאכל • לריח שמניך טובים • כשהפעם הא' כי טוב גם משמן טוב והוא כי קשתי מפי שלמים זכן רבים מהללי החכמה, ולכן הרבה תלמידים קופאים לדון לפניך בקרקע • משכני גם אתה שכלי או מורי זרזני מעט מעללותי כי מרגשת חכמי בחולשה ולכן זרזני בטעם מליך שאוכל לרוץ אחריך וארולה אחריך בכל לב • גם לו הביאני המליך הדריו ובכל הענוגיו יהי' אך מתיקה זכרון השכל אך הוא הקיע בלבי ואל כל התענוגים אפנה עורף ולא אחאה לשולחנם של גדולים • כי אין אהבה העוה"ז ואהבה העוה"ב אשר היא ההורה והחכמה יכולים להיות בלב אחד כאשר לא יהיו בכלי אחד האם עם המים כמפורסם • שחורה אני • ידוע כי השחורות הוא אפיסת כל שבעת ראשי הצבעים והלבטוניה הוא כוללת כולם • אהבה שחורה אני כי אין בי עתה לא דעה ולא הכשר חכמה, אבל נאה חכמי ר"ל טוב מואר והפך הנני לדעתם • והוא כי חכם צעיונו כסיל הלישאל דמשחמנע להרי אפי אמת • וגם בהשחרורית עלמה איכני חיבת, כי עלם הנפש יודעת החכמה, כדברי רז"ל בנדה מלמדים אוחו כל התורה • וכעין זה דברי הפילוסופים כי אין החכמות חוץ מטבע הנפש, שאילולי כן לא היגים בלימוד • אם כי לא בטבעה המה • שאז תדעם בלי לימוד • רק בני אמי נחרו בי • והוא החומר סך צעדי ושמוני נטרת כרמים ולא כרם שלי רק כרמם שלא יהי' לי חלק בו • ובכן הסבו לי החומריות לייגעות את עלמי במלאכה אשר לא לפני היא • ולא ישאר לי ממנה כלום בהפרד הנפש מן הגויה • היגדה לי • הן לי הערה מעטה אנה אמלאך ובאיזה פיהה אקחיל לימוד החכמה ולהשתעשע בה • כי אני כעוטה ואבלה תועה על לימודים ותאות זרות אשר אין לי חפץ בה • כי מכרה חכמי שלא בעבור נבראתי ונולדתי • ולא בעבורם שולחתי פה על האדמה :

(ח) אִם-לֹא תִדְעֵי לָךְ הַיִּפְהַ בְּנֵשִׁים צְאִי-לָךְ בְּעֵקְבֵי הַצֵּאֵן
 וְרַעֲי אֶת גְּדִיֹתֶיךָ עַל מִשְׁכְּנֹת הָרָעִים : (ט) לְסִסְתִּי בְּרַכְבִּי
 פְּרֻעָה דְפִיֹתֶיךָ רַעֲיָתִי : (י) נִאֻוּ לְתִיבֶךָ בַּתּוֹרִים צְוֹאֲרֶךָ
 בַּחֲרוּזִים : (יא) תּוֹרֵי זֶהָב נִעְשְׂהָ לָךְ עִם נִקְדוֹת הַכֶּסֶף :

ס ת ל ל ו ה ח כ מ ט ה

פ עם א'

אם לא תדעי לך • הוא תשובת הרועה ופי' אם לא תדעי איפה מרבץ מנוחתי :
 היפה בנשים • וזה מודה ציפיה ובהשפחה : צאי לך בעקבי הצאן •
 עזבי

מהגרי החכמה

עזבי מלהיות עוד נוקרת. כרמים. ובחרי להיות רועה, והשכימי בעלות השחר. בעת זאת הלאן מהעיר אל השדה אל נאות הדשא. אשר אז עוד נכרו עקבי הלאן (דגרי סגור וכינו יגוד עקב. בדרגשית מ"ט י"ט) ולא תישן עד מות היום וחרשי שמה את: גדיוותך. להככה להיות רועה בנדויות קטנות הלל: משכנות הרועים. ובה שמה בודלי תדעי אנה חרעה ואיפה תרביץ לאני ותוכלי בוא אלי. וכנראה מסיפא הלכה בעקבי הלאן ובאה אליו שם על מרביעי הרועים. ושמה החל להללה בסיפה. ואמר לנשותה כי נאות הוא לה תכשיטין כמאמרם ז"ל לא בנראה אשה אלא להכשיטי אשה. ואמר: לסוסתי. היוד מן התי"מון הטוספות: וסוסה היא נקבת מן הסוס ואמר כי היא קלת הנרוץ כהסוסה אשר: ברכבי פרעה. והוא מלך מלרים אשר שם מבחרי הסוסים ובודלי הסוסה אשר ברכב מלכם היא המוצרת מכולהנה. ולזה הוא מדמה אותה לה כי חרדה לדבריו ביתר שאת כי אמר לה לאי לך והיא רלחה אחריו. והחל להללה כמו כן בתכשיטי הסוסים: מה נאוה המה: לחייך בתורים. והוא כמו עורים ועיניו הוא נטיפות כסף רלופות שורות שורות אשר כנראה היה תכשיטם כן צימי קדם: וצוארה בחרווי. זכוכית אי מרגליות ואולי היו תכשיטי הנשים וסוסי הרכב אשר למלך על איזה תושן אחד: ואמר תורי זהב נעשה לך. לבחון טוב שכלה. ונעשה הוא בהחצר ה"א השאלה כמו הנעשה לך? האם ביכלתנו לעשות לך: תורי זהב ונקודות כסף: (ויהכן כי עם נקודות הכסף הוא כמו אש נקודות הכסף. בחילוף אחס"ע (ודמיוט חגי א' ז') ויחישב מה שהקדים הזהב להכסף והתורים להנקודות כמשפטו) הלא מחסורי ורישי גלוי הוא לעיניך כי לא חוכל עשה לך מאומה איזה תכשיטין לקשטך. בהם:

פַּעַם ב'

אומר השכל להנפש אם הנך אומרת אמת כי חפץך באכמה ותושיה רק לא תדע ממני תלמדי ומה תלמדי ותחילי לעיני. ואמר היפה בנשים כי נותר להחניף לתלמיד שילמוד הימנו ואמר החכם אין שפתי חלקות ממדת המאמין אלא בבקשת החכמה. ולכן השליכו אחרי גוף חומריותך אשר היה לך עד כה. וכן לא תהי עוד עללה ולא תתגרי בשינה. כי אין התורה נקנית אלא במיעוט שינה. ותשכימי להיות עמלה לפני חכמים. ואז תאין שפק תשיני מאוייך. ותמלאי מה שלבך חפץ הרבה חכמה ודעת. רב יותר מאשר תדמי עתה. ושמעה הנפש לדבריו. ובאתה בעלות השחר לבית מדרשו. והללה השכל מהוד על זריזותה. כי זריזותה הוא בעלמנו תכשיט יפה ונאה לה ללחיים ולוארסה. והמה כלי הדיבור כי רוב ומיעוט החכמה נקטה בדיבור בחר היטב מפורסם. לא בעיון לבד. כענין פתח פומיך וקרי (עירובין כ"ד) ואומר השכל לה לבחנה. אך האם ביכולתי להוסיף לך תכשיטין על אשר לך מכבר. והוא למוד בשביל שתקרא רבי. ותשז בראש. ובשביל שתחלי כעוב"ב. ועם כל מהללה עקלה מעט בשיניי אחרותיו. כי דימה אותה לעת עתה לסוסה. בכדי שלא תתנאה ותתברך בלבדה. כי הגאווה מפיגה מהאדם את חכמתו וכל כשרותותיו הטובים: ואין לך דבר שגלוה אל דבר, טוב מן העוהה אל החכמה. והמחילה אל היכולת להנקם. ולכן דימה אותה לנקבת מן הסוס ואינו בר השכל בין החיים במשלי השועלים. כי אגנם בעל גאווה אם כי רב מעללים הוא. ככתוב

בספר חיוז • וכן דימס תכשיטיה לתכשיטי הסוסים • ולא הילל את עלמה •
 רק שיבח את תכשיטיה לבד, אשר גם זה מאמר שניה הוא • (ועיין בזוהר
 לו כמאן דרכיב על סוסיה) :

(יב) **עַד־שֶׁהֶמְלֵךְ בְּמִסְבּוֹ נָרְדִי נִתֵּן רִיחוֹ :** (יג) **צָרוּר הַמֶּרְדָּן דּוֹדִי לִי**
בֵּין שְׂדֵי יָרִינָן : (יד) **אֲשַׁבֵּל הַבָּפָר דּוֹדִי לִי בְּכַרְבֵי עֵין גְּדִי :** (טו) **הַגֶּדֶף**
יָפָה הַגִּיתִי הַגֶּדֶף יָפָה עֵינֶיךָ יוֹנִים : (טז) **הַגֶּדֶף יָפָה דּוֹדִי אֶף נְעִים**
אֶף עַרְשֵׁנוֹ רַעֲנָנָה : (יז) **קָרוֹת בְּתֵינוּ אַרְזִים רְהִימָנו בְּרוֹתֵים :**

מהללי החכמה

פעים א'

עד שהמלך במסיבו • החלה להלל את עלמה בצאופן אחר, כי אין רעונה
 מה שהוא מהלל תכשיטיה לבד כנ"ל (וגם בזה הראה לו כי אינם עיקרים
 לה • ולכן איננה חסה עוד אם לא יוכל לעשות לה תכשיטין) אשר העין יכול
 לראותה מרחוק עליה • רק רעונה שיהללה בעבור ריחה הטוב ותמרוקי הנשים
 אשר משחה את צורהו אליו • וזה לא יוכל עד שיקרב אליה • ויריח את
 ריח בגדיה • וכללה את הילולו בהילולה • וכל זה מנוספה שיקרבו מה אל
 אחד עד שילין בין שדיה • ואמרה אם כי : **עד** שהמלך במסיבו • והוא
 לפי מהבג הקדמונים להביא את המוגמר והקטורה בסוף סעודתן • ומוגמר
 המלך במסיבו בוודאי הוא מן המוצהר • לפי מהבגם שהמלכים היו להם
 בתי נכחה גדולים ושמן הטוב • ואומרת אף בעת אשר אז ינדוף • ריח בושם
 הטוב בהיכל המלך • וגם אז ינדוף יותר נרדיו וזהו האפרסמון והסוככה אשר
 משחתי ח"ע בו • ועכ"ז אחארה עוד לבשמים • ומהו הקופה של בשמים • שאני
 מהאויב לו הוא שיהא דודי לי : לצרור המור • שתולין הנשים : בין שדיהן •
 וזהו מה שחזרה עוד הפעם : אשכול הכופר • והוא הוא כפרים עם נרדים
 דלהלן • והוא בושם לומח אשכולות אשכולות • ואומרת כי דודי כאשר ילין בין
 שדי • אשר שמה בלעדו נודף ריח טוב מהמרוקיה • יהי' דמיה אז לאשכול
 כופר הלומח : בכרבי עין גדי • הנוזלים ריח טוב מפרחיהם הבושמים •
 ושמע לדבריה והתחיל להלל את עלמה לא תכשיטיה כמקודם ואמר : עיניך
 יונים • כאלו מביט דרך חלונני עינייה אל הוך מעמקי לבה אשר אהבתה
 זכה רעיה אליו • והתחלה היא בלשונו אשר הללה להללו ג"כ והוסיפה
 עוד • אף נעים • והוא בחוש מוגשם יותר מחוש הרחות ואמרה • אף
 ערשנו • והוא מלע הדשא אשר תחת שנינו (והנ"ל כי ערש יקרא רק מטת
 התינוק לפי פשט הכתוב הנה ערשו ערש ברזל • ומה שנמלא בדמעהי ערשי
 אחסה • ובפה אף ערשנו על מטת איש ואשתו • הוא מן ההשאלה משם ע"ד
 דמיונם למטת התינוק מה שנמלא לכלוכית ורטיבות מה בזה) : **רענן** • הוא
 באבו בלחו ולשדו, ומוכשר עוד לשלח פארות ושרשים • שיגדל ויפחה לא
 כערש הנעשה מחרש עליס יבשים • שאלו גם הם וינטעו דהיינו שיתקעם בקרקע
 לא יפרחו עוד ולא יתנו פריים • אבל ערשיו ר"ל חיבורו הוא רענן ומעוד
 להוליא

להוליא פרוי. צעתו להוליד בדמותו וכללמנו. ואמרה עוד: קורות בתינו ארוים וברוחים: והוא הוליה העבודה אשר ירפדו החת-עוב ללה. ואמרה זאה כי הוא לסומן עוב לזיווגנו (ועיין גיטין כ"ז ע"א כי הוא מהילד יטקא שהלי ארזא יטקתא שהלי חורניתא וכי הוא מנכיזי קיילי להו ועבדי גנאל) כי הילדים אשר ילאו מאתנו יגדלו עוד ביתר שאת ממנו. ויהיו לארזים וברוחים לא עבדשא אשר החתינו. כמו ייטיב ד' את שם שלמה משתך אשר צרכו את דוד בהמשח שלמה בנו. כי בכל אדם מהקנא הוץ מבנו ותלמידו: רדושנו. המה שקפות הלחן אשר נשקה צם לאינו גם אלה העפלים למחיתנו גם המה הם מהברוחים מבחרי מיני העלים מלבד אשר המה רעגים כל' וכל כך הם שמחים בחלקם מרוב ההבהם זה לזו עד שימלאו יתר שאת גם בכלי רישם יותר ממחמדי היכל המלך. כי חיוכו עשיר השמח בחלקו:

פעם ב'

עד שהמלך במסיו. ולא כמו שאתה מוהלל רק זריותי לחכמה. אצל גם חושי והסגותי כבר הללו הבריות חותן אשר המה יותר עלמיות בי. כי מעותה אגבי להשכלה עד להפליא. ולכן אני מבקש קרבתך חלי לתת בי חכמתך ולהיותך חמוד עמדי ובעלתך תחתי. שלא יזח השכל מן הנפש ואשכיל ביתר שאת ועוז באופן שלא תעשה שום דבר מבלי התבוננות והתן זרעך בי להוליד ידועות חדשות רבות ונורות שהיו רב ההולדה כמו עיניה זו שהיא פרה ורבה (חגיגה ג' ב') אשר דברי החכמים המה העיקר לקיום העולם והפארתו והסגתו השלימה לתכלית אשר נברא רב ויהר מכפי מה שגער-עה בנפשו. ולא יומה עוד מאי אחי לן רצון לדידהו קרו להו. לדידהו תנו להו. כאשר ירבה השכל והדעת. על פני תצל כמים לים מכסים ויהיו כל מעשה בני האדם בשכל ובתבונה ובכשרון המדות אשר הוא דבר נכסף מכל דבר לצב כמעט להעניג נפלא אשר לא נוכל לשער עתה בדעתו האין פרוח הפרח והגל. הארץ במלאה דעת את ד' ואת עובו כאשר נקוה באחרית הימים. וכיבחה צופי עיניה. כי אמרו החכמים כי העינים מורים יותר מכל שאר האיברים על המדות. כמו שהם מורים על התפעלות הנפש בשעת הכעס והשמחה (תולדות אדם גאליו) וחזרה היא את דבריו כי לא נברא האדם רק להשכיל וכן לא הושפע השכל רק להאדם השלם. ולכן ערשנו והוא חיבורנו הוא הוא תכלית צריאת העולם אשר צעברו נברא. ויתר צרוחו הס רק לו ללוות. שלא ישומם (ועיין סוף הקדמות הר"ם לפי המשנה):

ב (א) אָנִי הַבְּצֵלָת הַשְּׁרוֹן שׁוֹשֶׁנֶת הַעֲמֻקִּים : (ב) **בְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחֻתִּים בֵּן רַעִיָּי בֵּין הַבְּנוֹת :** (ג) **בְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר בֵּן דָּוִד בֵּין הַבְּנִים בְּצֵלוֹ חַמְדָּתִי וַיִּשְׁבַּתִּי וּפְרִין מִתּוֹק לַחֲבִי :** (ד) **הֵבִיאֲנִי אֶל-בֵּית הַיָּיִן וַיְדַגְּלוּ עֲלַי אֶהְבֶּה :** (ה) **סִמְכוֹנִי בְּאִשֵּׁי שׁוֹת רַפְרָנִי בְּתַפּוּחִים בְּיַחֲוֹלֵת אֶהְבֶּה אָנִי :** (ו) **שָׂמְאֵלוּ תַּתַּת לְרֵאשִׁי וַיִּמְנו**

וַיְמַיְנוּ תַחְבֻּקְנִי : (1) הַשְּׁבִיעֵתִי אֲתָבֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בְּצַבָאוֹת אֹן
בְּאַיִלוֹת הַשָּׁרָה אִם־תַּעֲרֹרוּ וְאִם־תַּעֲרֹרוּ אֶת־הָאֵהָבָה עַד שְׂתַחַפְּצִי :

מהללי ההכטה

פַּעַם א'

אני חבצלת השרון • מהללת הרעים את עלמה אשר היא פורחת תחת כל
דודה אשר פרש את כנפיו עליה • כאשר תפרח השושנה תחת כל
התפוח • כמליאת התלמוד עיני הנפן בעיני הנפן פי' מין במינו דבר גאה
ומתקבל • ומכאן את עלמה לשושה וחבללת - עזור יפיה ורכותה לנטותה
לחפצי ככל אשר ישאל ממנה • ויחיה בצמתי נוחמה כאשר בקשה מאתו כל"ל •
ואמרה החבללת הנדילה : בשרין • והשושנה : שבעמקים • לפי שכשהם
לומדים במקומה דשים ורטובים אלו • יתאחר מעט זמן פתיחת כפתוריהם
לעומת האחרים ממינם • ואשר גם זה מטובם הוא • חבל אח"כ יפתחו בטל
השחר את נביעם הנה מסלול הזרע לנוכח קוי השמש • בעה ובטעה
הראויה לא קודם לכן כידוע (בהקט"ק) • ועוד כי מוצחרים המה מזולתם • והוא
משיב כנגדה אמנם את כוכבה הנודת לבדך כי כל : הבנות • כנגדך המה :
כהורים • שסביב : הושושנה • ולכן אין לו שום אהבה לאחת מהנה זולתך
והיא משיבה כנגדו במליחו : בהתפוח שבין עצי היער • ולכן : בצלו
הבדתי וישבתי • הנם שהנפן הוא המוצחר שבפירות עכ"ז עץ ההפוח לו
לל וריח נעים מפרחיו ובסוף הפרי ג"כ אשר הוא התכלית • לכן כשהו
בהתפוח : הביאני • עזבה משל התפוח יציר שבה היין אשר הוא רולה עתה
לספר כי השקה אותה • כי היין לאשה גורם חשק ומבקשת ממסרתי : בית
היין : שישמכוה באשישות • והם נביעות יין וכוסות : וירפרו סביב כשתה
תפוחים • לריח נוחה להשיב נפשה • באשר עתה לה כלות הנפש אחרי אהבתו
ומספרת אהבתו לה כחיש לאשתו • שמאלו תחת לראשי וכו' : והפסיקה
דבריה : השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות • לצבאות הנה נקבות
הלביים ואילות הנה נקבות האילות והוא כמו המשביע את חבירו בעדים
(שבעות פ"ד) שפי' צפי' עדים לחזק השבעה • ובעבור כי המשל כי
הדודים לצדם צדה מלבד בנות ירושלים אין עוד זולתן • לכן לא מלאה
עדים אחרים להשביע את הצבות בפניהם זולת הלצחות ואילות, ולא
תפסה דבריה הלביים והאילות בשבעתה כי זה מנדר הלביעות כלואה רב
חסדא לבנתי' כדקרי • אינש אבבא לא הימרון מנו חלא מני (שבת ק"מ) ועוד
כי כל שיר השירים הוא שיר הסדה (מירויים) : אם תעירו • הוא לחזק האהבה
ביתר שאת : ואם תעוררו • הנראה לי כי הוא כמו לסחלישה כמו ערער
תערער • ובקשה והשביעם אותן שלא יגרמו באהבתה לא רפיון ולא חזק •
כי עתה אהבתה אללה במדה הרלויה • ולכן לא יכניסו את עלמן באהבתה
לדודה מאומה • ובזה גשמה המחזה האחת מהשיר :

פַּעַם ב'

אני חבללת השרון • את אמנם אחרתי מעט מן המועד זמן מה מלרדוף
אחריך ולחזוק אותך • עדי ביותי מעלתך • חבל עתה שומע אכני כל
אחרותך

אמרו תוך וחרותים המה על לוח לבו. ככל הנגיפה והמישמושים אשר ניכרים המה בהצללה או בשוטה מפני רכותה. והוא אחד במליאתו עם הלומד ילד ללוח הוא דומה לדיו כחובה על נייר חדש. (אבות פ"ד מ"ב) והנני פורחה תחת לנך אחת התפיה. ר"ל הנני הולכת וגדלה מתענגת מלימודך היקרים, שאין לימודך עלי למשא. רק מתענגת אנכי מאוד ממנו מהלל ומאריח. ר"ל ממניעה קוי השמש שלא יבקשו אלי בחזקה היינו סילוק העבר. ומאריח ר"ל קיבול הגהה. ומרננה אנכי שכל אלה רק הקדמות. אבל עוד יבוא התכלית הוא הפרי שאקנן קימה. שיבשל עוד הפרי בזמנו. לאכול לשבעה ולהשיב נפש. והשיב לעומתה כיום הדברים אחת שושנה המודה. אבל הנך עודנה שושנה בין החוחים. ר"ל עוד ניכרים ברישומך נגיפת חוחים ועקלתן. ר"ל פינות ומחשבות זרות. אחת כי כוונתך לפי כחך עתה הנה רלויות. אמנם עדיין אינם שלמות לתכליתן. הביצה היא כתפיה ר"ל אם מלידי יש עוד חסרונות כי מתעב השושנה להלמיח סביב לה קוליס. עכ"ז אחת הפיה הנן עלי בלנך. שלא ייבשו קולי מקרני השמש והקוליס אשר סביבי לא יעקלנו עוד. ר"ל אחת תלמדי דעה ואזדרז ואזרה עיד יוחר ויוחר שיהיה פריך מתוק לחכי. וזה כי הבדל עלמי יש בין החוחים אשר שיבש להשוטה. כי הם גולדים עמה צבת אחת. ועל צד וגבעול אחד ילמחו. וההפוח און מתעב. להלמיח מסביבו עלי העור. והתחלה לספר, הביאני אל בית היין. ר"ל הטעימני ממיטבי מתעמיו והמפקה והמטמח אליהם ואנשים. וכמו חמרי וריחי פקחין. וכן. אנצברו חמרי הדדקין כי היבא דנימרו מידי. ודגלו ר"ל מה שהוא מריס דגל. עלי ר"ל שמיחלני כי הוא אחד עם איומה כדגלות שבסוף הספר. והוא שר החול נושא הדגל המפקד את צבא המלחמה אשר תחתו. עלי אהבה מה שרבי זורק מרה כי אני מקבל הכל באהבה. ומבקשת מסביבותיה להוסיף לה עוד אשישי יין ולחזקה בריח תפוחים או בתפוחים עלמים. ר"ל לשחות היין ולסעוד לכה בתפוחים באכילה ושחיה מיינה ולחממה של חורה כמו לכו לחמי בלחמי ושחו ביין מסכתי משל המחבר עלמי על החכמה וכן התפוחים ישיבו נפש קלירי ומרעי הרבנן. וכענין גייפא בחיזורין ומשלגא לבושייא, כי כלות הנפש יש למהחילים באיזה חכמה מבני העוורים. שכמעט שנתפתחו עיניהם כעתי האפרוח ידנו בלצם כי יוכלו להחיר כל השאלות וכל חללי דעלמא פתוח לפניהם כפתחו של אולם. והנה היא משביעה את הצנות אשר סביבה ר"ל החומרות שלא יבלבו אהבתה להסכל לא לחזק ולא להרפותו. כידוע מהתאות ודרכי היצר לפחות את הלב-זלהראות בחור מלוס איזה עבירה. ועל כולם הגדר למי ובמקום שראוי מעול מאוד. לבלתי סור מהמלוס ימין ושמאל שפי' לא תוסיף ולא תגרע וכן מלינו לחז"ל לא תעשם עד דאשליס פקא דא. וכן נשבעתי ואקימה לשמור פקודיך.

(ח) קול דודי הנה זה בא מדלג על התרים מקפץ על הנבעות :
 (ט) דומה דודי לצבי או לעפר האילים הנה זה עומד אתר בתלנו
 משגיח מן החלונות מציץ מן התרפים : (י) ענה דודי ואמר לי
 קימי

קוּמִי לִךְ רַעֲיָתִי יַפְתִּי וְלִכְי־לֶךְ: (יא) כִּי־הִגְדָה הִסְתּוּ עִבְרֵי הַלְשָׁם חֲלָה
 חֲלָה לָּו: (יב) הַנְּצַנִּים נִרְאוּ בְּאַרְץ עֵת הַזְּמִיר הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע
 בְּאַרְצָנוּ: (יג) הַתְּאֵנָה הִנְטָה פְּיָהּ וְהַגִּפְנִים סִמְדָר נִתְנוּ רֵיחַ
 קוּמִי לִכְי רַעֲיָתִי יַפְתִּי וְלִכְי־לֶךְ: (יד) יוֹנְתִי בְּתַנְי הַפֶּלַע בְּסִתְרֵךְ
 הַמְּדַרְגָה הִרְאִינִי אֶת־מְרְאִיךְ הַשְּׂמֹעֵנִי אֶת־קוֹלֶךְ כִּי־קוֹלֶךְ
 עָרַב וּמְרְאִיךְ נֹאנָה: (טו) אֶחָזֵר לָנוּ שְׁעָלִים שְׁעָלִים קַמְּנִים
 מְחַבְּלִים פְּרָמִים וּבְרַמְיָנוּ סִמְדָר: (טז) דוֹדִי לִי וְאֲנִי לֹו הַרְעֵה
 בְּשׁוֹשְׁנִים: (יז) עַד שִׁיפּוֹחַ הַיּוֹם וְנִסּוּ הַצְּלָלִים סָבַב דְּמָה־רֶךְ
 דוֹדִי לְצִבִּי אִו לְעַפְר הָאֵילִים עַל־הָרִי בְּתָר:

מהללי החכמה

מתוזה שניה (סן ב' ה' ער ג' א') :

פעם א'

קול דודי - הרעיה לבדה בציחה אחרי אשר ימים אהדים לא ילאה
 אחרי דודה השדה לרעות גדויותיה מלדף עורד כאשר הוא על פי
 הרוב בתחלת האביב כי עדיין לא הורגלה לסבול תלאות אשר בכל מלאכת
 מעשה ימלאו גם תלאות גם תענוגים - וכן צהיי הרועים כי צפת הגשם אז
 הרועים יולאים בסקים מצלי כל מחסה זולתם תחת כפת השמים ורק
 עיתותי תענוגי הרועים ציוס לח ובהיר חמדה לה בלבה - ולזה כאשר
 ירד הגשם איזה ימים התעללה מעט בציחה - ועלתה על לבה לניהות
 עתה אחריו - והיכף דודה נמלא לה לזרזה ללכת אחריו השדה אל לאנו
 כהצמחתו לה בצקשה אותו בתחלה להתלוות עמרו - ואמרה: קול דודי הגה
 זה בא - מרחוק בדרך ישר לי ואינו חש לסבב ההרים והגבעות המפסיקים
 ציטו לצינה להקל הילוכו - רק שצתוקף האהבה לה ולמען לא יכב פנים ממנה:
 סדלג הרים ומקפץ גבעות - וכולם המה לו למישור - ולזה תדמהו:
 לצבי ועופר - הקופץ ג"כ משיני הסלעים ורשאי לוקן מאחד לחבירו בעצבו
 והנה בשעה קלה הזאת הנהו עומד פתאום: אחר כחלנו - כי כל כך
 התקרב אליה מהר מאוד: ומציץ ומשגיח - לי לעורר אהבתי אליו: ענה
 דודי קומי לך - מורזה ללכת אחריו בדברים של טעם: כי הנה הסתו
 עבר - מנוחה העללות של הרועים אשר לא יחיו בה לא חיי עמל ולא חיי עונג -
 ההולכים למדים תמיד צהיי הרועים - ועתה הגיעה עת המלאכה ומזרזה בטי
 סענינים: הנצנים נראו - ר"ל כל העצב בתעטתה - ותעורר ג"כ את האדם
 לעשות עבש לאשר הוטבע גם הוא עליה היינו לחיכר לפתח ולשדד חדמתו -
 או להנהיג את האלון אל מקום המרעה להרעה - ולכן: גם את יפתי קומי
 לך ולכי: הנמטה - גופות המתים הנכבדים במלרים המרוקחים בסממנים
 בושמים וזולת למען יעמדו ימים רבים יקראו חנוטים מומיען - וכן באסא מלך יהודה
 מלאו

בית א

מלאו לו משכב בשמים וזנים וזריפה, עבור תכלית הלזו בעלמו. ולכן המומיען הנמלאים גם עתה יתנו ריח נעים. וכן: פני התאנה יתנו ריח טוב מעליהם אם כי יסור מהם לעת צבורן וכל זה הספר צפה מלא את כל דבריו הנכוחים למצין. ועכ"ז כנראה ממאמרו אח"כ. ההעללה מעט ואחרת ללאת השדה אחריו ולומר: יונתי בהגוי הסלע. בוחרת לשכון בקנה אשר צערוך הסלע אשר כל לח אין בו מלעוף הפזי בין העלים הרעניים. ולאוף את האויר הלא המחליף כה. ולשיר בין כל לפרי האביב מנגינות בין עפאים. וכל זה הוא משתדל בכדי שתלא מקנה ויראה מראה וישמע הוד קולה. ועכ"ז כאשר לא שמעה לו. הסית את האנשים אשר עומדים שם מסביבו. אשר סביב ביתה ואשר גם הם כורמים כאשר היא היתה. כאלו קוראים איש לרעהו וגם לו להודר לסייען. אהוו לנו שועלים. בעבור שהם כורמים ויפחדו פן אלו השועלים המלווים במדינות הם עדרים עדרים. והם (השקולין או גמרוקוסים) יתבלו כרמייהם בהנך הסמדר. ועכ"כ ישתדלו הכורמים מאוד בנכליהם לזדם אז ברשתות או זולה. ועשה הדוד זאת החבולה בעבור שדמה צרעוניו ליונה פיהה המקננת צערוך הכפיים ובפי פחה. חולי כאשר השמע כי שועלים נמלאים מסביבותיה. הירא כי תהיה ערף לשניהם. או אז תלא מנחבואה אשר קננה בו לדודה. וכן הוצא במדרש למשל גירא זה את הליסטים. והשב את פני הדבר כאלו הכורמים מסיחים לפי תומם. מבלי תרגיש כי למען זרזה הוא הענין. ואף חבולתו זאת עומדת לו. כי לא תאלמה דומיה עוד והשיבה אמריה: בי דודי לויאני לו. ר"ל אין עניינו בעסקיכם כי דברים אחרים לנו. ואין לנו פנאי לפנות לבנו אל עסקיכם: הרועה בשושנים. ר"ל ואף כי אנהו איננו כורמים רק רועים: ולכן אין אנהו מתיראים מהשועלים: עד שיפוח היום. ועכ"ז פתח עיף לדודה ובקשה מאתו שיסוב ממנה עד מוס: היום וילא השמש על הארץ. ר"ל שיניחה לנו מעט שנות מעט הנמות עד מוס השמש. ובין כך וכך יעייל אחת הגה ואחת הגה: על הרי בתר. והנה לדעתי יפוח היום פירושו כאשר הרוח הלא יפזר את העננים הקלים בהחלת היום בימי האביב, וכן: וגם הצללים. ר"ל כאשר תעמוד השמש בגובה הכיפה. לא כאשר היא סמוכה לאופקה שיתארכו הכללים או יטו. וכוונתה שעודה חפלה לישן ולנוח ואם כי בדברים טובים חלחה פניו להניחה בהנחה אחרי כל השתדלותו, עכ"ז עברה חוק המוסר ולכן חרה אפי בה מעט ולא שב עדיה. עד אשר נסה לבזה אחריו כאשר יאסר עוד להלאה:

פַּעַם ב'

קול דודי התלמיד בהתרפותו ממלאכת העיון, עבור כל הסיבות המונעות את התחילת משקידתו בראשונה. מאורך ההלצות והסקדמות ושומק העיון וזולת, כפי שמונה אותם הר"מ בספרו המורה אחת אחת. והנאו רואה אף מורה משתדל בכל עוז להנכו ולהכמו ואיני חס על כמו וטרחה. כרבי פרידא דגמר לתלמידו ב' פעמים ד' מאות פעם: כי יותר מהשהנל רואה לינך פרה רואה להניק. ולכן הוא מדלג ממושכל למושכל ומענין לענין בכדי שיתקרב התלמיד מהר לדעת רבו. והוא אינו מסב פניו ממנו אף רגע כמד"א והיו עיניך רואות את מוריך. וכמאמר האי דמתדלגא מחבראי דתזינא וכו', ומתרוז ללכת אחריו מבלי להתעלל כלל לא בעיון ולא במעשה. כי הנה הסתיו עבר, כלומר חלף זמן הילדות.

הילדות והבגל השחרות והחל שכלך להתבשל ולכן לא תרפה עוד ידך גם אתה כאשר
 אתה רואה כל הטבע בתנועתה להשלים את העיין אשר בעצורו נולד ולמה תנרע
 מהם נפש האדם השלם ולכן גם אתה החשורר ממנוחת העללות כי הרבה עללות
 עושה ומה עוז ומה נעים נירסח דינקותא אשר היא כליאל דוורדא כדיו
 בחובה על נייר חדש והנה התלמיד מהרפה במלאכה ועללותו תישיכהו על
 ברכיה מעט שנות מעט הנומות כאשר לייך החכם בעלמו בספרו השני
 פיהווי העללים בפנים מפנים שונים והרב מבקש לעוררו ולהעירו ולזרוזו
 ומיירא אותו כי השועלים יאחזוהו ויהי' למו לברות כמו שמזרזים את התינוק
 בהחילו ללכת לבית ספרו, כלומר השועל הרמאי שבהיות ילודך, אם עוד לא
 הרגיש והתעורר בזריזות, והנה אמר לו רבו דבר בלתי אמתית כמו לחידודי
 לאזיזי הוא דבעי' והוא מטיב כי לא שייך אליו ענין השועל ואינו מתירא
 ממנו כי רועה הוא ולא כורס ומבקש רק להפטר מפני רבו, ומדחה אותו שלא
 ישירו משנה תרדמתו אשר הוא בהמשל גם משל גם נמשל לודק, כי אינו
 חפץ לקום ממעוה לחזור על משנתו במועדי שחר מיתב עיהותיו הלמוד
 כמפורסם וכאשר הי' נהוג בימי חכמי התלמוד כי קם למקרא בספרא קודם
 ק"ש וכמוהו רבים והתלמיד חפץ לקום כהוש השמש על הארץ ואם כי הוא מדחה
 את רבו לא ע"ד העוה, עכ"ל כבר הפך חוק המוכר, והטורה אינה ניקנית באחת
 מדרכיה רק במעט שנות ולכן הראה לו רבו ג"כ התרתקות מעט עד אשר
 התעורר מעלמו עוד הפעם להתקרב לו והנה איזה פעמים יהי' לי ההתרחקות
 מרבו עבור עללותו וחולת בספרנו זה כידוע אשר בכל עליה ועליה על הרוב
 יש נפילה קטנה לפניה אך בכל זאת אינה אמתלא נמורה לפני התלמיד, ולא
 יוכל להנקות עלמו ממנה בזה ובכל פעם ופעם יגדל עוונו וענשו עליו בעבור
 זאת עד כי ישוב בתשובה גמורה משומקא לייבא:

ג (א) על-משכבי בלילות בקשתי את שאהבה נפשי בקשתי
 ולא מצאתיו: (ב) אקומה נא ואסובבה בעיר
 בשוקים וברחבות אבקשה את שאהבה נפשי בקשתי ולא
 מצאתיו: (ג) מצאוני השמרים הסבבים בעיר את שאהבה
 נפשי ראיתם: (ד) במעט שעברתי מהם עד שמצאתי את
 שאהבה נפשי אחותי ולא ארפנו עד שהביאתי אל בית אמי
 ואל תדר תורתי: (ה) השבעתי אתכם בנות ירושלם בצבאות או
 באילות השדה אסתעירו ואסתעוררו את האהבה עד שתחפץ:

מה ללי החכמה

מחזה שלישית (מן ג' א' עד ה' ב')

פעם א'

על משכבי בלילות הרע' מספרת לעלמה האריך ניעורה בלילה עת הזיווג

ובקשה

ב ב

ובקשה ולא מלאה חכמה אלה. והרנישה עיוותה לו ביום, צעה אשר הוא העירה ולא שמעה צקולו. ולו הואילה לו ללותו ביום כי עתה גם צלילה לא נגזלה שנתה ממנה וזיה לה ללות. והתאוננה על נפשה כי שנתה הרבה מאד: אקוסה נא: יעלה עלה בנפשה כי ירעה לה לקום ומשכבה ולהפס אחריו לבקש: בשוקים וברחבות: אם כי אין מדרך המוסר לה לבקשו צלילה: אך כאשר הכירה חטאה נגדו, הוכרחה לוותר על מדתה: בקשתיו. ואעפ"כ: לא מצאתיו. מעלתי: מצאוני השופרים: ואז שאלה להם אם לא ראו את דודה מב' טעמים הא' אולי יתנו לה ידיעה ממנו איכיוזב' כדי שלא יחשדו כי רודפת זנוים היא: והם לא עגוה מאומה, והלפה מאתם הלאה, ולא עבר רוב הזמן עד: שמצאתו. ואז תיכף אחזרו ולא הרפתה ממנו, עדי הביאה אוהו: לבית אמה. שהלנו לחול לה על הולשת כותה ביום העבר. וחוזרת ומשבעת את צנות ירושלים בצעדים כ"ל שלא יעירו ולא יעוררו כלומר בלא יחזקו ולא ירבו אהבתה לדודה: עד שתחפץ. כלומר יתחיה על צענה, כי כבר הרנישה חסרון חולשת אהבתה לו. וחסרון תוקף האהבה מכבר כי נכשלה בשתיקן:

פעם ב'

על משכבו צלילות. הוא התבזה מעומקא דליבא שאמרתי ומספרה זאת לעממה. כי עוני חניד אדאג מחטאתי. צלילות. ר"ל אילו שמעה הנפש לדברי השכל ביום ר"ל צהאור כי עתה גם צלילה: כי דרך רשעים כאפלה. לא היה יראה מפה צלילות: כי החכמה היתה כי לרגלה. ואז הוכרחה לוותר על מדתה לקום א"ע כגדרי הכמים הקיימים את עלמן ופוקדים עליהם עמותיהם ומארי דחושבנא: לפני עלותם על מעתה המיתה הקטנה. וכן דרכם של תלמידי חכמים אם עברו עבירה ביום אל ההרהר אחריהם צלילה. כי ודאי עשו תבזה. והוכרחה לקום ממשכבה לחפשו ולבקשו בשוקים וברחבות: צלילות. כמו כי יזוף ציממא פרע צלילי (עירובין ס"ה) ומלאה הסומרים הסובבים צעיר שלא יפרלו הנצבים להחיר בתים. והם הנעורו קרתא דמדרש אוכה. והם לא עגוה דצר לתועלתה לצעצור כי תשים לבו אל הטאה ותבזבז באמת ותרוהם. וכן ה' כי תיכף מלאתו והביאתו לבית אמה לרגלו. כי בן כסיל חוגה אמו. וחזרה והשבעיה צנות ירושלים. והם החומרות והצרו הכסילים אשר השיחיו לעוזב המושכלות ולהדבק בתאוות גשמיות שכל יטה עוד מדרך הישר ימין ושמאל:

(ו) מִי זֹאת עֲלֶיהָ מִן־הַמְדַבֵּר בְּתִמְרוֹתַי עֵשֶׂן מִקַּמְרַת מַלְוֹ
וּלְבוֹנָהּ מִכָּל אֲבָקַת רוּבֵל: (ז) הִנֵּה מִפְתּוֹ שֶׁל־שְׁלֹמֹה שְׁשׂוּם
גְּבָרִים סָבִיב לָהּ מִגְּבַרְי יִשְׂרָאֵל: (ח) כָּלֶם אֲחֹזִי חֶרֶב מִלְמַדִּי
מִלְחָמָה אִישׁ חֶרְבוֹ עַל־יָרְכוֹ מִפְּתַר בְּלִילוֹת: (ט) אֲפִרְיֹן עֲשֵׂה
לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מַעֲצֵי הַלְבָנוֹן: (י) עֲמֹדִיו עֲשֵׂה לְסָף רִפְיֹדֵתִי
זָהָב מִרְפָּבוֹ אֲרָגְמָן תּוֹכוֹ רִצּוּף אֲהַבְרָה מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלָם:
צאינה

(יא) צְאִינָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמַלְךְ שְׁלֹמֹה בַּעֲמֻדָה .שְׁעֵמֻרֹתֶי
 לֹא אָמוּ בַיּוֹם חֲתָתָתוֹ וּבַיּוֹם שִׁמְתָת לָבוֹ :

מה ללי החכמה

פנים א'

כִּי זאת • כמו מה זאת ? וכמו מי שמך (שופטים י"ג י"ז) שפירושו מה שמך
 לדבר בלתי נפשי • וכמו מי את בתי דרות שפי' מה פטויה או נשואה •
 שאלת הרעי' להדוד בהיותם יחד צלילה סמוך לבית חמה בהמדבר והוא מקום
 המרעה להלאן כמו ויבג את הלאן אחר המדבר • דמשה וכן מדבר יהודא • ויבג
 מענין כעדר בתוך הדברו (מיכה ב') ושאלת אותו מה המחוס הזאת •
 שאנחנו רואים לאור הלבנה : עולה • מקלה : האדבר • מקלה שופק הראות
 (היינו) : אהנו רואים המון אנשים נשעים יחד , עם איזה דבר שטשאים על
 כתפיהם , הדומה לתזמיני חתן וכלה : בתצרות עשן • ר"ל האפק שצילה
 ברנליהם לאור האביקות שטשאים , או גם קיעור עלי לבונה וראשי בשמים
 לכבוד ולהפארת , כמו שסיימה , כי עולה הריח הנעים באפה • והדוד משיב
 לה האף אין זאת? הלא זאת היא! : הנה מסרו שלשמה • ר"ל חשוקתו • במתני
 שטשאים אותה על כתפיהם : ששים גבורים • והגזירים הם כמו סריסי
 המלך שומרי הנשים וההרמון דמלכי פרס , ושטאים על כתפיהם לכבוד כמו מכהפי
 בשבתא דרינא • וכן אלוגקי ומרכבתא דנסי ס"ה' מלוי עוד בזמן חכמי התלמוד •
 וכן באמצעיקא עד היום יכונה (באומקין) וכמו סיסופר להלן : שלקח לו המלך
 שלמה אתת כבנות ירושלים • להרמנו אשר צבית יער הלבנון ולכבודה :
 עשה האפריון • הלז ואפריון פתרונו דדרז"ל למה נקרא שמו פוריה שפרין
 ורצין עליה • וקיסס את האפריון שלה בכל הוד והדר : בבסף ובוהב
 ובארנבן • (זהו ר"ל מ"ש הוסיבוס באפריון (יבמות ק"ח) וכן שלא תלא בלה
 באפריון בתוך העיר (ספ"ט דסוטה) ופי' בגמרא משום לניעותה • ודלא כמו
 שהבינו המפרשים שהוא אוהל ועיין הפארת ישראל שם דארצותינו קאי • כי לפי
 ליון הגמרא שם את"ק קאי) והנה הסריסים הם נשאים אותה בשמחות וניל •
 לירושלים מבית יער הלבנון שלשמה אשר שם הרמנו • הסמוך להמדבר של צית
 חמה • כאשר אבאר כי הרעי' וצית חמה הנה מהארצות אשר מעבר הלבנון •
 מקום הנשים היפיפיות שכל העולם כמזאחר בכל ספרי (היינושפ"ט) והדוד הוא
 מנביצות ירושלים • והנה הדוד מספר לה באריכות כל הכבוד והגדולה שעשה
 המלך שלמה לחשוקתו זאת : לדעת כל אשר בלבנה • זאת אהבהה לו האמתית
 היא אה לא ? אם יפותה לבה להתקנאות בירך חזרתה לעומה מחסורו ורישו •
 אשר לא יעשה לה מאומה כי אם זוך אהבתו אליה לבדו • והיא משיבה :
 צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה כחומרת חתן בנות ליון האולנות בגדולות •
 ואשר לבכן יחמוד לכן כסף וזהב • וכל שכיות החמדה כל היום חתן לאינה נא
 וראו והתקנאו בחשוקת המלך שלמה ובאפריונה , ובשעמרה שעשהה לו חתן
 לכבודו אז • והשעמרה היא עטרת ההנים דדרז"ל הנהוג הי' אז • אבל אני
 לא בן עמדי כי כל זה איננו שיה לי מאומה לעומת זוך אהבת דודי לי • והוא
 כמעט אחד בענין עם התהלת דבריה מראשית לו , כמו שבארתי אלל הביאני
 המלך חדריו :

מ

פעם ב'

מִי זֹאת? שואלת הנפש להשכל מי המה האנשים אשר אנהנו רואים אהם
 גדולה בכבוד זיקך ובמעלה. ועתה ענן הקטורת עולה לפניך ויד ושם
 להם על פני חוץ אם כי איך ביניהם וחכמת מה להם? ויען השכל ויאמר אלה
 הם האנשים גמי הרוח. הטובים גדולה וסלכול בעלמם. כדי שהארץ לימחן
 מוטלת על הצריות ולכן הם טובים כשיחיהם צרמים. והאם גם אתה חפץ
 להתערב בצרמתם ולהחזרותם? והען לא אדוני כי טוב לי מיעוט הענוג פת
 במלח ומים במשורה לעמוד בצורה ובהכמה ולזכות גם. וכן נתן החכם
 לחשובה כששאלוהו צמה חכמת יותר מחזירך? על כי אשר הולאתי על שמן
 יותר ממה שהוליתו חזירי על יין. אבל אתן צטת ליון, וכס אשר אינם
 מחרפים נפסח על החכמה: ואינם עמיתין את עלמם עליה: לאינה והתקנאו
 כמו. עשו כמעשיהן. רדפו הגדולה הכבוד והסתענוג ופיזור הנפש אבל
 כתר התורה לא יזכה לה מי שמרטיב דעתו כיס. ולא בסחרטיב. ולא בתגרטיב. ולא כל
 המרצה בסחורה מחכים:

ד (א) הַבָּרָה יִפְהָ רַעֲיָתִי הַבָּרָה יִפְהָ עֵינֶיךָ יוֹנִים מִבְּעַד לְצַמְתְּךָ
 שְׁעָרֶךָ בְּעֶדְרֵי הָעֵזִים שְׁגֹלְשׁוּ מִתֶּר גִּלְעָד: (ב) שְׁנֵי
 בְּעֶדְרֵי הַקְּצוּבוֹת שְׁעָלוּ מִן הַרְחֵצָה שְׂכָלֶם מִתְּאִימוֹת וְשִׁבְלָה
 אֵין בָּהֶם: (ג) כְּחוֹט הַשְּׁנֵי שְׁפֹתוֹתֶיךָ וּמִדְּבָרֶךָ נִאֲוָה בְּפִלְח
 הַרְמוֹן בְּרַתְךָ מִבְּעַד לְצַמְתְּךָ: (ד) כְּמַגֵּד דָּוִד צִוְּאָרְךָ בְּנוֹי
 לְתַלְפִּיּוֹת אֵלֶּךָ הַמִּגֵּן תִּלְוֵי עֲלִיו כֹּל שְׁלֹמֵי הַגְּבוּרִים: (ה) שְׁנֵי
 שְׂדֵיךָ כְּשֵׁנֵי עֶפְרַיִם תְּאוּמֵי צְבִיָּה הָרַעִים בְּשׁוֹשְׁשֵׁי: (ו) עַד
 שְׁיִפּוֹחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצִּלְלִים אֵלֶיךָ לִי אֶל־תֵּר הַפֹּזֵר וְאַל־נִבְעַת
 הַלְּבוּנָה: (ז) כִּלְךָ יִפְהָ רַעֲיָתִי וּמִים אֵין בָּךְ: (ח) אֲתִי מִלְּבָנוֹן
 כִּלְךָ אֲתִי מִלְּבָנוֹן תְּבוֹאֵי תִשׁוּרֵי וּמִרְאֵשׁ אֲמִנָּה מִרְאֵשׁ שְׁנֵי
 וְחִרְמוֹן מִמְּעֻנֹת אֲרִיּוֹת מִהַרְרֵי נְמָרִים: (ט) לְבַבְתִּנִּי אֲחֹתִי כִלְךָ
 לְבַבְתִּנִּי בְּאֶחָד מֵעֵינֶיךָ בְּאֶחָד עֵגֶק מִצִּוְרֵיךָ: (י) מִה־יָפוּ דְבָרֶיךָ
 אֲחֹתִי כִלְךָ מִה־יָפוּ דְבָרֶיךָ מֵיִן וְרִיחַ שְׁמֵיךָ מִכָּל־בְּשָׁמִים:
 (יא) נִפְתַּת הַמִּפְנֵה שְׁפֹתוֹתֶיךָ כִלְךָ דְּבֶשׁ וְחֹלֵב תַּחַת לְשׁוֹנֶךָ וְרִיחַ
 שְׁלֹמְתֶיךָ כְּרִיחַ לְבָנוֹן: (יב) גֵּן וְגֵעוּל אֲחֹתִי כִלְךָ גֵּל וְגֵעוּל
 מֵעֵין חֲתָם: (יג) שְׁלֹחֶיךָ פָּרְדָּם רְמוֹנִים עִם פְּרִי מְגָרִים כְּפָרִים
 עִם־נְרָדִים: (יד) נְרָד וְכַרְפֶּס כְּנֵה וְקַמּוֹן עִם כְּרֵעֵצִי לְבוּנָה

שיר השירים

מִרְ וְאֶהְלוֹת עִם כְּלֵי־אֲשֵׁי בְשָׁמִים : (טו) מֵעֵין גְּזִים בְּאֵר מַיִם
 חַיִּים וְגִזְלִים מִן־לִבָּנוֹן : (טז) עֹרֵי צָפוֹן וּבֹאֵי תִמְנָן הִפִּיחֵי גִבֵּי
 יָדָיו בְּשָׁמֵי יָבֵא דוֹרֵי לִנְנֹו וַיֹּאכַל פְּרֵי מִגְדָּו :
 ה (א) בְּאֵתִי לִנְנֵי אֶתְחִי כִלְהָ אֶרְתִּי מוֹרֵי עִם־בְּשָׁמֵי אֶכְלֵתִי
 יַעֲרֵי עִם־דְּבָשֵׁי שְׁתִּיתִי וַיִּנְי עִם־חֲלָבֵי אֶכְלוּ רַעִים
 שְׁתוּ וְשָׁכְרוּ דוֹדִים :

מהללי החכמה

פעם א'

הַנֶּגֶד יפה רעיתי • מתחיל הדוד להללה עבור אהבתה הגאמנת שהראתה לו
 ומהללה מכף רגלה ועד קדקדה : הַנֶּגֶד יפה עיניך יונים • סגן שחורות
 ונאות : מבעד • כ"ל כי צעד החלון יאמר האם יושב ראשו באלמע חור
 החלון ומצעד החלון יאמר אם יושב ראשו אלל החלון אם הו' באפכרי וכן
 צפה : מבעד לצפתך • ר"ל אלל למה ראשך והוא השער השחור הנסרק על
 מלחך קרוב להעין וכמו לומת הנידין או יום לום אשר עינו כמו עורה קבולה
 אכסים : שערך • וגם כל שערך נסרק ומתוקן : כעדר העינים • שג"כ הם שחורות
 כאשר ביארתי לעיל אלל כהאלי קדר : שגלשו • ר"ל שנסרקו מן ענפי היער
 הנומחים על הר גלעד צעה שעברו ביניהם כי הרגום קרח הוא גלים והסורק
 את השער נראה כאלו הוא חפץ לקרפו : שניך • דומים בזקוקם בלבוטיהם
 והשהוהם כל אחד לחבירו : כעדר הקצובות • והם הכבשים הלבנים השוים
 זה לזה מן ויקצב עץ (מ"ב ו' ו') ומן קלב אחד לכולהה (מ"א ז' ל"ז) : שבלם
 מתאיסות • כלומר כולם מעוברות מתאומים ולכן צענם שזה משני הלאדין :
 ושכולה אין בהם • שלא כמלא ציניהם גם אהת בלא קלטה עיבורה (ותקרה
 שכולה לא אך אשר מתו וולדותיה רק גם אשר ישכח רחמה נלקיט) • לצע :
 שפתיך • הוא כחוס השני לויפיו : ושרברך נאוה • ר"ל כלי הדיבור שלך :
 רקתך • הוא הלאדה ובה לדיעה צדדז"ל שהוא רוק מן הבשר הנהו יפה
 כחתיכת הרמון • כשיבקע שיראה זוכר גרעין צפרט הרימון וגם הוא :
 מבעד לצפתך • כי הרקה העין והלמה קרובים זה לזה ככצטת סולתה וחדומית
 הרקה עוד נראה ציפיה יותר אלל שחרורית העין והלמה : צווארך • הוא
 צנצה והוד כהמגדל המהשח על הר צת ליון כי הדוד הוא מלחך כענן במשל
 החשק הזה אם כי רעיהו הוא מאלות עבר הלבנון כאשר ביארתי • ולכן דמה
 לווארקה לבערל רוד • המתמסם צהוד והדר צמדינתו כאשר ירדו מהרי הלבנון לבא
 בחרץ כענן ארץ מולדתו אשר יקחה עמו לדור עס • והוא הנהו : בניו להלפיות
 (מזשנחו מן חוששנבאר) • ועליו הלויס : כל שלשי הגבורים • להפיל הוימה
 ופחד על לוכרי ארנכס כמנהגו הקדם • וכן מעטר לווארה צהרוות ועטיפות
 אם חמס אינס ממרגליות והבני יקר • עכ"ז יואותים המה ללאוורה כאשר יאותו
 שלטי הנבזרים למגדל דוד לא כלי כסף וזהב עליו : ושנו שדיך • המה
 ממואעיס ויפס צנדלס : בשנו עפרים • דומים : ורועים בשושנים • על עס
 לרור הנזר • התולה בין שדיס ככ"ל : עד שיפוח היום • מוזר הדוד לנסוהה
 אם

אם לבס שלם באהבתו • ואומר לה ברותו הלשון ש'אמרה לו ביום החמול בהתעללה •
 ואומר כי עד שיפוח היום ילך לבדו לקייל על כר המור • והיא לא תהרית
 לו ענה בזה כי כבר ניחמה ובושה מדבריה שדברה לו אז ושקטה הפעם והוא
 חוזר ומתללה : כולך יפה רעיתי • כלומר מקף רגלך ועד קדקדך הקי יפה •
 ומה לי לפרט פרטי יופי אברך אחת אחת : אחי מלבנן כלה • כבר אמרע
 כי הרעי' היא מארלות עבר הלבטן : ואומר הדוד לה בהצחי אוחך אחי לארץ
 מגורי לארץ כנען כאשר יעברו הלבטן, וכן ר'שורי וכו' הנקודה היותר גבוהה ב'ארץ
 אשר כולם הם סעיפים משתרעים מהר הלבטן והוא הנקודה היותר גבוהה ב'ארץ
 ההוא • והוא הוא מליאת הכתוב ירכתי לפני כן בתהלים וכן בישיע' • כי
 הלבטן לפני ארץ כנען הוא : סמיענות אריות • כי ישרות גדולות על הרי
 הלבטן והם ארזי הלבטן • וזין עליהם נמלאים אריות ומרים והוא אומר לה
 כאשר תעבור אהו את המעבר המסוכן הזה • אז עוד תגל להבנתה לו מאורכה
 אז לעזרתו , שיסוככה מחימו ערף ההם • ותשירי מראש ההרים מרחוק שמה את
 מדינתו וארץ מולדתי אשר נגור בה שנינו בשלות' השקט : רבבתני • כלומר
 לקחת את לבי : באחת סעיניך באחד ענק • ר"ל גם ב'אחד מהם אף כי
 כולם לקחת את לבי ר"ל כי אשם עוד מקום בלבי להכניס בו אהבת זולתך :
 נופת תשופנה • ר"ל דוגמת כאשר מהפרחים הנושמים יתף העצים בטל השחר
 וטעה ההיא עת הזיווג והלמחים כידוע (ויחששתי) : גן נעול • אחרי שדימה
 רעיתו לגן פרחי חמד הוסיף להללו בתגולו החזק שלא יהי' בשום אופן לבער לחית
 השדה : וגל נעול וסעיף החתום • הוא כי סיו הבחלות מים יקרות במדינת
 ההם עד שהניחו אבנים גדולות עליהם כ"כ עד שהצרטו להסתאסף כל הרועים
 יחד לגול אוחן מהם בכדי שלא ישאב זר מימיהם : שלחיד • כמו שלוחותיך
 (ישעי' ע"ז ח') ר"ל הפארות והעפאים ר"ל כל אברך הם לי : בפרדס רמונים •
 עם : פרי מגדים • כמו בעל הפרדס ייקר יתענג בהנכחו בפרדסו , אם ירלה
 לעשות פירות ינייס חתולים כהרמונים יעשום • ואם ירלה פירות מתוקים
 ומגדנות יעשום • ואם ירלה להקריח בפרחים טדפים הכל מוכן לפניו בפרדסו •
 וכן : המעיין גנים • להשקית את הגן המה : מים חיים : וגזולים • מן ראש :
 הלבנון • משגל לבטן אשר על ראשו כי הלבטן הוא גבוה מקו השלגי (סנסייטיס)
 ואשר על סס גזון השגל החופף על ראשו המוד עיקר שמו עליו :
 והמים ההמה הקרים וסופים מה טובים המה צנת השרצ במדינות ההם •
 והוא ע"ש שמה מים מזוקק וטזלים מתוך בארץ משל המהצר ב'ספר השני
 (משלי כ' ט"ז) לכינוי זה : עורי צפון • קוראה הרעי' אל הרוחות ואומרת
 לרוח לפני : והימן • שיצאו ויכבדו בפרדסו ויריחו בשמיו : ויזילום • למרחוק •
 שיגבירו עוד האות בעל הכרם ויסיהוהו לבא ולאכול מפרי מגדיו • והוא
 משיב : באתי רגני • ר"ל הניי בא : אריתי • כמו וארוה כל עיברי דרך (תהלים
 פ' י"ג) וכמו אורח תאנים בדרז"ל והוא הקוטף הפרי עם קנה הענף עמו
 לחוקף תאוהו בכבורה בתאנה ברהשיה : מודי עם בשמי • ר"ל המור הוא
 שבוסם התרוף מאוד אשר עבור זה איננו עשים להף כל כך : ועש"ז אריתי
 גם המור עם הבוסם יחד להריח : ואבלתי יערי עם רבשי • ולא רדיתי כדרך
 כל הארץ אש כי הוא עפל ולא העיקר • כי על פשעים תכסה אהבה ושחיתו :
 היין עם החלב • אם כי הפכים המה בעצמם • כי החלב הוא הרך מכל
 המשקים ולכן הוא עשוי לעולו ימים וסיון הוא העז מכל המשקים ולכן דעת
 זקנים

זקנים נוחה הימנו (וכן בכוּחַ יִשְׁעוֹ) שכורי חֲפָרִים אָמַר אֵלַי מִי יוֹרֵה דַעַם כִּי כֹלֵם שְׂכוּרִים וְאֶזְדוּ דַעַם לֹא נִשְׁאָר לוֹ לַהֲכִיחַ זֹלַת נִמְוֵלֵי מַחֲלָב שֶׁהֵמָּה לֹא לָמְדוּ עוֹד לִבְבוֹא יוֹן מִקְבָּעֵם אֲךְ עֲדִיין גַּם הֵם חִינֵם בְּנֵי דַעַם פ"ט) וְהִכַּל רַק מְגוֹדֵל אֲהַבְתּוּ יֹזֵכָה שְׁמֵרָא אֲף לְבֵי תְרֵי : אַבְלוּ רַעִים וְדוֹרִים • הֵם שׁוֹשְׁבֵינֵינוּ וְשׁוֹשְׁבֵינֵיהֶם בְּדַמְיוֹנוֹ כְּאִשֶּׁר הֵיךְ נִהְיָו לֹא לְהַעֲמִיד שׁוֹשְׁבֵינֵים מֵלֵךְ הַחֶהָן וְהַכֹּלֵה כִּידוּעַ וְהַשׁוֹשְׁבֵינֵים הֵיוּ נִשְׁאָרִים לְהַחֶהָן רַעִים לְעוֹלָם , כְּלוֹמַר שִׁמְחוּ אִתִּי בְּשִׂמְחַתִּי •
וְפֶה נִשְׁלַמָּה הַמַּחֲזֵה :

פַּעַם ב'

גַּם אֵם נִיחָ לִּסְבוּד מוֹסֵד לָנוּ כִּי כָל לְיוֹר דַּק וְקַטָּן אֲשֶׁר בְּהַמְשַׁל
"אִינֵנו חֲפָשִׁי מַבְלֵי מוֹלָא פִּתְרוּנוֹ בְּהַמְשַׁל • כִּמוּ שְׁלַח טוֹבֵל
"לוֹאֲתָר עַל כָּל הַשִּׁירְטוּפִים הַקָּטָנִים שְׂבַל • לְהַתְּפִיחַ שְׁלַח יִמְלָאוּ בְּמֵילֵנוּ •
"וּלֹא נַעֲרִיךְ לְמַשְׁפַּט כְּהַשְׁכַּר אֲשֶׁר דָּרַךְ הַאוֹמְנִים לְמַשׁוּחַ בְּמוֹ אֵת מִלְּאֲכָתָם
"לְמַטָּן קָחָה אֵת לֵב קִינֵיהֶם • אֵם כִּי זֹלַת הַלְבַע יֵלֵךְ כְּלִי לְמַעֲשֵׂהוּ •
"יֵהִי עוֹד לֵאלֹהֵי יְדֵינוּ לְמוֹלָא מֵאֲמָרֵי רַז"ל וְהַפִּילִסּוּפִים הַמְּוֹכְרִים הַרְשָׁטִים
"שְׁלָמִים וְכֵן רַבִּים לָתֵת בְּמוֹ מַקִּיִּם מוֹלָא לְהַתּוֹאֲרִים אֲשֶׁר פָּשׁוּ לְמַכְבִּיר
"בְּשַׁעַשׁ ב' אִוּ בְּהַגְמַל הַלֹּז • גַּם לְפִי קָטָ שְׂכַלְנוּ • אֲף כִּי לִמֵּי שְׁדַעְתּוֹ
"רַחֲבָה • אֲשֶׁרִי אֲשֶׁר נִשְׁתַּח וְנִשְׁתַּח וְפִנְהָ הַמְּסַלָּה בְּכָלֵל :

הַנֶּךְ יִפֶּה רַעִייתִי • הַחַל הַרֵב לְהַלֵּל אֵת הַלְמִידוֹ עַל זְרִיזוֹתָיו בְּהַחֲמָה וּשְׂקִידוֹ
עַל הַלְמִידוֹ וְהַעֲיוֹן בְּסַפְרֵים וְקִנְיָנוֹ יוֹשֵׁר הַמִּידוֹת • וְהוּא שִׁמְשָׁכִים וּמַעֲרִיב
עֲלֵיהֶם לְבִיהַמ"ד • וּמַשְׁחִיר פָּנָיו עֲלֵיהֶם כְּעוֹרֵב וְכִמוּ שִׁיִּסַּד הַפִּיטוֹן בְּסִלְחוֹת
וּמְאוּפֵל וּמְחוּבָךְ עֵינֵיהֶם מִזְכִּירוֹת • מַבְעַד לְמַתְקָן מִלְבַּד לְמַת רֵאשֶׁן הַנִּשְׁחַר וְהַמְּפֹחֵם
עַל בְּלֵי רֵדָף הַתַּעֲטוּנוֹת עכ"ז שְׂקִידַת עֵיוֹךְ עֲלוֹם הוּא וְלֹא תַּהַרְפִּי מִמֵּנוּ •
שְׁעָרְךָ וְהֵם מוֹתְרוֹתֶיךָ כִּי הַשְׁעָרוֹת הֵם מוֹתְרוֹת הַמוֹחַ הַמֵּה סְדוּרוֹת ר"ל כָּל
עֵינֶיךָ בְּעֵינֵי הַעוֹה"י • וְכִאֲשֶׁר אָמַר הַחֲסִיד רֵאשֶׁ הַחֲסִידוֹת הוּא תִּיקוֹן הַפְּרַנְסָה
הַמֵּה סְדוּרִים עַל מְכוּנָהם כְּשֶׁעַר מִסוּדָר וְסִרוּךְ בְּמַסְרַק וְהוּא כִּי אֲהַבְתָּ הַנְּקִיּוֹת
וְהַסְדָר הוּא טוֹי וְנִחוּץ לְכָל אֲדָם מֵאוֹד אֲף כִּי לַת"ח וְכִאֲשֶׁר אָמְרוּ חו"ל ת"ח
שֶׁנִּמְאָל רַבֵּן בְּבִגְדוֹ וכו' • וְכֵן שׁוֹלְחַן ע"י דוֹמָה לְמַדְרַשׁ וְקִדְרוֹת מְקִיפּוֹת אוֹתָהּ • וְשֶׁל
ת"ח שְׁנֵי שְׁלִישׁ מִפְּסֵה וְשְׁלִישׁ גִּלְהֵי : וְכֵן מִטְּהוֹ שֶׁל ת"ח תַּחֲתֵיהֶם רַק מִנְעֵלָיו
וּסְגֻלָּיו • וְשֶׁל ע"ה לְאוֹרֵךְ בְּלוֹם • שְׁנֵיךָ ר"ל חֲבָרֵי מֵהַכֶּלֶךְ הַמֵּה מְסוּדָרִים
וְנִקְיִים מְכַל מוֹתְרוֹת מִלְרֵדוֹף הַתְּרִיבִים וּמְכַל נִדְנוּד הַשֶּׁשׁ חֲסוּרֵי • וְכִאֲשֶׁר בִּיאָרוּ
חו"ל בְּהַרְבֵּה מְקִימוֹת סִידוֹר הַעוֹדָת ת"ח וְשֶׁלֵּא יֵהִי לְהוֹסֵךְ אֲחֵר גְּרוֹנוֹ "שְׂפַתְחוּךָ
כְּלִי לְדִבּוּרְךָ הַמֵּה יִפִּים כְּחוּס הַשְּׁנֵי (בְּמַס' עִירוּבֵין ג"ג) בְּנֵי יְהוּדָה דְּדִיּוּקֵי בְּלִישְׁנָה
נְהַקִּימָה תוֹרַתָּן בִּידָם ע"ס בְּחָרִיכוֹת וְכֵן שִׁיחָן שֶׁל ת"ח לְרִיכָה תַלְמוּד : וְאֲף
כִּי הַזִּירוֹת מִלֵּא"ר וְדִבּוּרִים הַאֲסוּרִים • וְהֵאָר רַקְתָּךְ הֵם פִּתְחֵי הַמַּלְאָךְ הַרְקִים
מִהַבְּשָׁר הַמֵּה חֲכָלִילִים וְיִפִּים כְּפִלְחַ הַרִימוֹן כִּי כִבֵּר יוֹכֵר הַאִישׁ הַשׁוֹקֵד עַל לְיַמְדוֹ
בְּתַחֲתֵי הַמַּלְאָךְ שֶׁלּוֹ וְכִאֲשֶׁר מְבֹאֵר חֲכָמָה הַפְּרָלוֹף בְּזוֹכֵר יִתְרוֹ ע"פ אוֹתָהּ תַּחֲזֵם
בְּחָרִיכוֹת גְּדוֹל • (וְהַפְּהִיזִי-קִי-יִפִּים) חִינֵה דְמִיּוֹן כּוֹזֵב לְגַמְרֵי כְּאִשֶּׁר יִדְמוּ הַמַּתְחַכְמֵים
אֵם כִּי אָמַר הַכְּתוּב כִּי הָאֲדָם יִרְאֶה לְעֵינַיִם וכו' עכ"ז חֲכָמָה אֲדָם תֹּאֲרֵי פָּנָיו
אֲחֵר הַכְּתוּב ג"כ • מַבְעַד לְמַתְקָן ג"כ כְּכֵל ר"ל מִלְבַּד מֵהַ שְׁשִׁיחוֹת ת"ח לְרִיכָה
תַלְמוּד ר"ל אֲף בְּעֵינֵי הַעוֹה"י • לוֹאֲרַךְ ר"ל גּוֹבֵךְ יִפִּיל חֵימָה וְיִרְאֵת הַרוֹבֵתוֹת
כִּי

כי למה ת"ח דומה צפני ע"ה לקיתון של זבז כי ירניש כי יתרון רב
 לו עליו והוא ירא ממנו בכבוד כמו שירח השנה בעצרו על פני מנדל הנשק
 בידעו אשר שם גמלאים הכלים המוכנים לייסרו שני שידך ר"ל הכך מוכן
 להיות מורה הוראות בישראל ומחלצך יינקו עיני האלף כאשר השדיים המה
 כלים מוכנים צהאשה כאשר חלד בניס להיניקס והמה שום זה לזה כתאומים
 ר"ל כאשר תגיע העת שתורה הוראות לא יסתרו הוראותיך קלתן את קלתן ויהיו
 מסכימים ומתאימים זה לזה מכל 75 עד שיפוח היום כי אסור לתלמיד להורות
 צפני רבו ולזה אמר שירחיק גדוד ממנו צבדי לגסותו אם ישנא את הרצנות
 או יהי' גם לבו בהוראה והנה התלמיד שהק הפעם שלה הפך להפך מרבו
 ולקבל עליו שררה כדי שירצה עוד לשמש את רבו כולך יפה רעיתי בכלל
 ומס איך כך אחי מלבטן כלה ר"ל אתה תלמידי תבא עמי במרחב הלימודים
 בארלי ר"ל בסתרי התורה ומעמקי החכמה שאגלה לך עוד ותתמהי ממראות
 עיניך לראות וללפות בעיניים עמוקים ורחבים משהרעים לכל 75 ופחד ורחב
 לבבך היך יכולטו לכבוש הר גבוה והלול כזה והוא כמו מליאת התלמוד מה לי
 להכניס ראשי בין ההרים ר"ל בשו"ת גדולי הארץ ועיניים הגבוהים ועכ"ל
 כאשר תלויט בלימודך ותגיע עמדי לראשי ההרים והוא שתעפילי צוריות לעלות
 עד פסגת הלימודים המוסדים הראוי מהם את כל העיניים צעין חודרת ותובלי
 להחיר כל הספקות מצלי שום משגה ומסכים לזה מאוד המשל שחפס אשר הדוד
 הוא מסביבה יושלים ורעיתו מעבר הלבטן כי מירושלים תלא תורה וכו' הדוד
 כאשר עוד נקוה בשלימותו באחרית הימים לבצתיני לקחת את לבי באחת מעיניך
 ר"ל באחד מעיוניך היקרים מה שחסתכלי בו צעין השכל הישר להוציא הדין
 לאמתתו באחד ענק ר"ל באחד מקיטוי חריפותך השמה לב הוריק כמאמר
 שלמה המע"ה בעלמו חכם בני ושמה לבי ואשיבה תורשי דבר מה יפו דודיק מיון
 וריח שתיך: והלא הרב כמו כן את תלמידו ציון ושמן (לעומת מה שהללה אותו)
 כך לעיל עיין שם) או בעטם וריח וראשי המשקים אשר התורה והחכמה נמשלה
 להם כידוע מטעמים הרבה, וכן דמה ג"כ לדבש והלב הכל כאשר נשנה פעמים
 הרבה במדרשי רז"ל המתאימים כולם לשכל הישר הבלתי מהעקש הלילה מהמת
 וארס הגהש שהקוי בו בהיותו גלוי גל נעול הוא ענין הלנע לכה לבלתי קרוא
 מלא צנרון בר אוריין אלא ומה גם בסתרי התורה ר"ל הזמורות
 היואלים מן הכרס והטכות ממעל לגדרו ואשר יראים העוברים ושצים ברשות
 הרבים גם מצלי הכנסם במקרם הנעול הם פחדם שלם של רימונים ופרי
 מגדים ר"ל בפירות יינים ומתוקים דרוש ופסע: כפרים עם גרדים בכל מיני
 ריחות צושמיים כי הת"ח אם כי סגור ומסוגר הוא עכ"ל תורתו מכרזה עליו
 מבחוץ כמו הריח המתפשט ונדף לחוץ מחותו של צסס ואמר ר' צימין
 בר לוי אם ישב אדם בצויות ועסק בתורה אני מרואהו לצריות (שמות רבה
 ח') ויהללוהו זרים אם כי לא פיהו ענה בו כי הן והחסד והמסרה נטוי
 על הוד פניו למאור חן וכבוד בעיני אלקים ואדם: מעין גנים וכן המעיין
 הוילא מהכרם ושועף חולה מרוב מימיו יתענו עליו בני האדם מאוד ר"ל
 תשובותיו בדברו עם ההמונים לאים המה עד להפליא ונהגים ממנו עלה
 אחד ממ"ח דברים שהתורה נקנית בהם עורי לפין כי הת"ח דמי לפרלידא
 דהתי קלא כיון דנביע ציט (הענייה ד' ע"ה) ר"ל בהתפרסם שמך יכירו ההמון
 הרב עולם ובלתך להשיב לכולם ברוח נכון מה שהי' עה עיניהם מראות

בו במחלה. וכוונת התלמיד לא הי' להתפאר בפני הסמוך רק דרך לימודו לפני רבו כדי להיישירו. אבל רבו כאשר בא עמו בדבר הלכה ומשא ומתן ממילא אכלו הרעישו ושהו הדודים (בני זיהמ"ד) ובהמשל כאשר בא בעל הכרס לכרמו ושחח את הפסחא שהענינו גם כל העומדים על פתח הנן וראו טובו ויפיו כי נחמד הוא למראה וטוב למאכל. ורבו במכוון אכל יערו עם דגשו ר"ל קיבל מענותיו אשר לא על לך המוזכר המה ביחד עם תשובותיו הצורכים והזכים כדי לרצו על הבא ולחצבו על הסמוך והכל הוא מרוצ אהבת רבו אל תלמידו היקר :

(ב) אָנִי יִשְׁנֶה וְלִבִּי עָרָה קוֹל דְּדוּדֵי דוֹפֵק פִּתְחֵי לִי אֲחֹתִי רַעִיטִי
 יוֹנְתִי תַמְתִּי שְׂרָאֲשִׁי נִמְלֵא טַל קוֹצוֹתַי רִסִּים לְיִלְדָה :
 (ג) פִּשְׁטוֹתַי אֶת־פָּתְנֵתִי אֵיכָבֶה אֶל־בְּשִׁנָּה רַחֲמֵתִי אֶת־רִגְלֵי
 אֵיכָבֶה אֲטַנְפֵם : (ד) דוּדֵי שֶׁלַח יָדוֹ מִן־הַחֹר וּמְעֵי הָמוּ עָלָיו :
 (ה) קָמַתִי אָנִי לְפָתַח לְדוּדֵי וְיָדֵי נִטְפֹר־מֹר וְאַצְבְּעוֹתַי מִזֶּה עֵבֶר
 עַל־: פְּפוֹרֵת הַמְנַעֵל : (ו) פִּתְחֹתַי אָנִי לְדוּדֵי וְדוּדֵי חֶמֶק עֵבֶר
 נִפְשִׁי יֵצֵאֵה בְּרִבְרוֹ בְּקִשְׁתֵּיהוּ וְלֹא מִצֵּאתֵיהוּ קָרָאתִיו וְלֹא עֲנִי :
 (ז) מִצֵּאתִי הַשְּׂמֵרִים הַסִּבְבִּים בְּעִיר הַבִּנְיָ פָצְעוּנִי נִשְׂאוּ אֶת־
 רִדְדֵי מַעְלֵי שְׂמֵרֵי הַחֲמֹת : (ח) הַשְּׁבַעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם
 אִם־תִּמָּצְאוּ אֶת־דוּדֵי מַה־תִּגִּידוּ לוֹ שְׂחֹלֶת אֲהַבֶּה אָנִי : (ט) מַה־
 דוֹדְךָ מִדוֹר הַיָּפֶה בְּנָשִׁים מַה־דוֹדְךָ מִדוֹר הַשְּׁבַעְתָּנוּ :
 (י) דוּדֵי צַח וְאֹדוֹם דָּגוּל מִרְבֵּבָה : (יא) רִאשׁוֹ פָתַם פִּזוֹ קוֹצוֹתָיו תִּלְתְּלִים
 שְׁחָרוֹת בְּעוֹרֵב : (יב) עֵינָיו בְּיוֹנִים עַל־אִפְיָיו מִים רַחֲצוֹת בְּחֵלֶב
 יִשְׁבוֹת עַל־מִלְאָת : (יג) לְחִי בְּעֵרוּגַת הַבֶּשֶׂם מִגְדֹלוֹת מְרַקְחִים
 שְׁפֹתוֹתָיו שׁוֹשְׁנִים נִמְפוֹת מֹר עֵבֶר : (יד) יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מִמְּלֵאִים
 בַּתְּרָשִׁישׁ מְעִיו עֵשֶׂת שֵׁן מַעֲלַפֶּת סְפִירִים : (טו) שׁוֹקוֹ עֲמוּדֵי שֵׁשׁ
 מִיִּסְדִּים עַל־אֲדָנֵי־פִזוֹ מִרְאֵהוּ כְּלִבְנוֹן בְּחֹר בְּאֵרוֹים : (טז) חֲבוֹ מִמְתַּקִּים
 וְכֹל מִחֲמַדִּים זֶה דוּדֵי וְזֶה רַעִי בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם :

ו (א) אָנָּה הַלֵּךְ דוֹדְךָ הַיָּפֶה בְּנָשִׁים אָנָּה פָּנָה דוֹדְךָ וּנְבַקְשָׁנוּ
 עִמָּךְ : (ב) דוּדֵי יָרֵד לָגֹז לְעֵרוּגוֹת הַבֶּשֶׂם לְרַעוֹת
 בְּנָשִׁים וְלִלְקַט שׁוֹשְׁנִים : (ג) אָנִי לְדוּדֵי וְדוּדֵי לִי הַרְעֵה בְּשׁוֹשְׁנִים :

מדללי החכמה

מחזה רביעית (בן ה' ב' עד ה' א')

פעם א'

אני ישנה • עתה הנה היא מספרת לך אונס לה עוד הפעם מחמת עלנותה וניאותה צנידה בצעל נעורים • כאשר אירע לה אז בהחלה והוא כי כאשר בעתה בלחצת דודה אשר הרגה לה במדה נפרזה ותחת אשר היתה לה להראות זריזותה וחיבתה לו כמים הפנים לפנים ולהיותה חרדה לדבריו היא בעתה ציפיה כל כך חף אם השיב את פניו ריקס וח"כ מה לו וליפיה • וספרה כי היתה ישנה בתחלת הלילה וחף שהי' : רבה עד • ר"ל כי סגרה עיניה אבל עכ"ז שמעה כל דבר כדרך הניעורים • והנה : קול דודה סתרפק • על הדלת בדברים נעימים לבא אליה החדרה • כי נסע מקור הלילה • והיתה תשובתה אליו כי עורה גדול לה עתה להעביר הנגר והספותתה מן הדלת ולפתוח לו • ובכן תבחר שהוא יעמוד בחוף כל הלילה וכדי ציון וקלף • ולכן : דודי שלח ידו • פי' לחזרה כי פסק בדפקו את ידו לפנים דרך החור כאשר היו מנעוליהם (לא כאשר הם עתה (באערופה) שמכניסים ידם דרך חור בהדלת ועל אופן אחד ידוע רק לבעס"ב יונק הנגר החור הן עם איזה מפנה שישינו בו או עם ידו כנראה ממש' מדות משני מפנותיה ח' יורד לאחיה השחי ואחד פותח כיון והוא גם הוא דהשכריה ליה הוא מרפקן לשמואל(ב"מ ל"ג)) יוארזו כאשר רחמה שחרה לו ואשר הדין אחו או אז : המו טעיה עליו • והרגישה צעוותתה ותיקף : קסה מסשכבה ויריה נושפות סור • מהמתרוקס אשר משהה את ענקיה כדי לחבבה על צעלה עד אשר : עברו על כפות המנעול • לריצוים והנה פתחה לו לכנס אבל אין דוד ואין קול כי : חמק • פי' סבב כמו חמוקי יריכה לעלי שפי' סיבובי • וסבב לא כדרך ישר רק סבב אלל פנה וקדן זווית שהין בנקל כל כך למולאו עתה : נפשי יצאה • מדרת בעבר כי זוכרת ותשח עליה נפשה היך שותה עליו כל כך ותומרת כמתופחת נפשי יאלה ר"ל דוחי ושכלי חף ממני מה שלא שתחתי לדודי לכנס תיקף בדפקו • ועתה : בקשתיהו ורא מצאתיהו • קראתי ולא ענני • כי נפלא מעיניה דרכו חיך הלך בצעו קלה כל כך מרחוק ואולי עומד הוא מאחורי פנת ביתה (ומה שהי' האמת כן וכל לא סופר אח"כ שבצבה שווקים ורמוזות וכן היכן מלאתהו) ואז : מצאוה השוסרים והבו אותה הבה ופצו • מפאת הסיקה מבושמת ואינה לבושה כל לורכה ותצובה לרודפת זנינים • והיא קבלה כל היסורין בלחצתה לכפרה על חטאה ומלאה אח"כ : בנות ירושלים • והשביעה אותן אולי יקרה דודה לפניהן שיתטו ידיעה : מהולת אהבתה • לו אלל הנה התחילו לעורר את לחצתה אליו כי לא נפלא הוא מכל החתים ורק אותה החלו לשבחה ביופיה למען הולכה שולל בעשותה והתחילה לשפר צפייהן רוב קילוסו ולשמעו בתוארו וביופיו כי הוא : צח ואדום • ר"ל אבריו הנלרכים להיותם לבנים המה לחים כשלג נחר והנלרכים להיות הדומים עכ"ז המה הדומים ולא ידעה הלובן את האודס כמו שהוא רגיל להיות בגרמני וכן האודס את הלבונית : דגול מרבבה • ר"ל כמו הדגל במחנה המלחמה מתנוסס בגובהו למען יראוהו כל החיל כן דודי נסמן בין רבבות אנשים כי לא יבכה אדמיותו בעבור לחותו כמורגל ככל • וכן בתוארו הגבוה הוא מתנוסס ג"כ וכן מספרת כל תוארו כאשר תבאר אי"ה בפרעיות בפעם הב' הזה • ואז שאלו אותה : אנא הלך דורך ? ר"ל

ר"ל לכה"פ בתיזה פיהה אחז דרכו לימין או לשמאל : פנה דורך : ונבקשנו עמך . כי נארח אתך לחברה לבקשו . והיא לא נהרנית לזה ואמרה כי כבר שיערה בנפשה היכן פניו מעודות ועמה הנה היא יודעת אלה הוא כי בודאי הוא : ירד לגנו . ואוכל למלאו לבדי והוא גם הוא הין רלונו כמו כן שאבא אליו לשחר פניו בחברה עלמות רבות :

פעם ב'

אמר החכמים כי העלה יסנה והתאווה ערה על כן מנלחת התאווה את העלה - הני יסנה פה מספר התלמיד הנפילה השניה אשר קרה לו מפאת חומריו ונכסותו וחבר הוכרח אז לסבול יסורים עזובה (ולקבל בזהבנה) ונסיונות והפובה גמורה מעונוקא דליבא והכל הוא לאשר הוא (בלשון המקובלים) בבחינה התכפיה לא להתכבא . והוא בהלל אותו רבו מקודם פחו עליו יארו וחה דעתו והחזיק עובס לעלמו שלמד תורה הרבה וצא לשמינית שבשמינית אשר אמרו חז"ל בסיפא לא מיניה ולא מקלתי . והתחיל להתרברב ברבו אשר ברוב עטוהטתי' הללו במדה גדושה והכל יערו עם דבשו והשיב לו כי ערחה הוא לפניו לסחור תשובותיו ופלטיו אשר בנה כלומר כל מושכלותיו שקולים במאזני הדיק מבלי שום משגה ובאמת המפחה בהמבל הוא עשוי לפתוח ולסגור כלומר לפרק ולהרכיב . והנה רבו לפני ההמון הללו ג"כ בעלמו רק בהיותו צנוע לבין תלמידיו , רצה להוכיחם ובחופץ שלא יהיו פניו משתנות כי לא כל אמריו ועניניו רלויים המה אל נכון וכאשר השיב את פניו הסיב רבו ג"כ פניו ממנו כמו הכבד ושב בביתך ההרחקה לת"ח לכסותו כלילה והכיר התלמיד עוותתו ורדף אחריו בכלות הנפש ומלאוהו היסורין והס השומרים אשר הכוהו עתה לא כמקודם . ואח"כ צטת ירושלים והס התאווה והנכסיונות ורלו להמאים את רבו בעניו ולהלל את שרירות לבו אשר הוא הולך צם אצל הוא הללו לעומתן כי הוא לא ואלדוב ר"ל רחמן במקום ובזמן הנלך וכעסן חורק מרה בתלמידים ג"כ במקום הנלך והנחון והוא התכללות המדות (בלשון המקובלים) : ראשו כהם פז . ר"ל השכלותיו כל דבר שמתחיל להתעסק בו עיקר וראש ענינו הוא כהם פז ר"ל סילת נקי' דבר נלך מאוד נחון ויקר : קוולותיו התלטים . ר"ל קלה השכלותיו והס הטפלים להענין העיקרי גם המה התלטים געמיים ויפים : עניו . ר"ל עיוני המס ברורים לחיס מחלב ויוצבה על מילואותה כאלן ספיר במילואתה במקום שנלרכים להיותם שם : לחיו שפתותיו . ר"ל דיבורו מחוק ונעים מאוד לשומעיו במשלים געמיים המושכים את הלב : ידיו . והס מעשיו המה רלויים וחמודים כגילוי זהב (יוניד) . והס עמודי זהב משובלים בתרסטים והוא אבן יקר ועמודים כאלה ה' נהוג' אז בהיכלי המלכים (ומוחמיק) : מעשיו . והוא צטנו כעשת שן התיבת שן פלגן ומזהיר מאוד ר"ל מאכלו נקי מתעשש וגדוד איסור מבשר כום כום וממתרות וממילוי הכרם : שוקיו . ר"ל רגליו לא יעמדו בעלת רשעים ולא ילכו עם פועלי און רק יעמדו בבית ד' בסוד ישרים ועדה : טלו מתמידים בכלל כי רק שמך דבר . סיפרתי לכם ממנו ולכני איש אשר אלה לו איך לא תכלה נפש רוחו אחריו . ואח"כ ראו התאווה גם כן להטפל עמו לבקש את רבו וחה אותן בשתי ידיו :

יפה

(ד) יפה את רעיתי כתרצה נאווה בירושלם אימה בנדרגלות :
 (ה) הסבי עיניך מנגדי שהם הרהיבני שערך בעדר העזים שגלשו
 מן הגלעד : (ו) שניך בעדר הרחלים שעלו מן הרחצה שכלם
 מתאימות ושבלה אין בהם : (ז) בפלח הרמון רבנתך מבעד
 לצמתך : (ח) ששים המה מלכות ושמים פילגשים ועלמות אין
 מספר : (ט) אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה ברה היא
 לילדתה ראוה בנות ויאשרוה מלכות ופילגשים ויהללנה : (י) מיר
 זאת הנשקפה כמו שחר יפה כלבנה ברה פחמה אימה בנדרגלות :

כה ללי החכמה

פעם א'

יפה את . פה לא יכול הדוד אשר עמד אחורי כותלי ביתה להתחפק ולעזור
 עוד ברותו . כשמעו אמריה כי נעמו ויחל גם הוא להללה כמקודם :
 יפה את רעיתי כתרצה . היא עיר מושב ירבעם . (אם אמנם גם הוא שם עלם
 פרטי נקביי כנח ללפחד) אחרי מרדו צבית שלמה מלכו אשר בירושלים ויבחריה
 לו למקדש מלך בעבור יפיה ושמה מוכיח עליה : נאווה בירושלים . נאווה הוא
 מושג אחר כי הן והחסד נעויו עליה ג"כ בירושלים וימלא הן גם זולת היופי
 כמו בדזר"ל אסתר ויקרובה היתה אלף שחוט של חסד משך עליה ולכן הוא אומר
 אשר זה הם כתי המעלות גם יחד וגם : איוסה כנדרגלות . כי עיניה יזרו גם
 פחד לכלול יפיה וכנדרגלות הם החיל היולא המערכה המסתופפים החת דגל שר
 נבאה ובעבור כי היא דמתהו דגול מרצבה לדגל המתוססם כן דמה אוחה להמחנה
 הנדגלה המסתופפת תחתיו וסרה למשמעו . והחל : הסיבי עיניך סנגדי . צמאמר
 שנון ומרוך למאוד כמבקש קרבה צמה שמראה לה ההתרחקות : הרהיבני .
 הנדילו אותי : שערך שנלשו . ר"ל נסרקו והחלקו כצמרק כנ"ל כהעזים
 שעברו דרך סבכי היער הלומח על ראש הר הנלעד והסעפים והלנויים
 הטיבו סאת שערותיהן ומרעו הגימין המדולדלין וכללו יפין : שניך . הם לבנים
 ומזכירים כהרחלים אשר רובן הם לבנים הפך העזים אשר רובן הם שחורים
 צמדינתם המשל הנאות לתפארת השער כאשר הבחתי לעיל מהגמרא דשבת
 וביורת כשעלו מן ההמלה מאלו אשר מצביני אותן למילת . ואחרי אשר זכר שני
 ההפכים מהלבעים והם הלבזן ושחורות (כי זה הוא הערובה כל הלבעים
 כולם וזה איין גם אחד נמלא בו כידוע (בדיקסטיק בחקאטשיומי) הנמלא זה במקומם
 הנאות להם יזכור עתה עלם שבעת : הלבעים והוא : האודם של פלח הריבון
 הרקתה : (והכל הוא לעומת מה שהללה אותו ולעיל גם ואדום) : סבעד
 לצמתך : כנ"ל : מי זאת הנשקפה . הן המה דברי ההיולויים של המלכות והפלגשים
 עליה : כמו שחר . מוכן כי השם שחר אם כי הונה על התחלת היום ולכן לו
 היהרון על הלילה עכ"ל לעומת עלם היום הוא כהה אפל והשך ולא תפסו
 כדיבורם לילה כי על ליל חושך לא ילוע הראות ואין יראה . ולכן תאמרנה
 אם

אם כי בהשקפה רחשונה התראה כהשחר עכ"ז כאשר נהבזן בטוב עליה נראה
 כי היא : ברה בחמה • בעלם היום (והוא ענין אחד בעלמנו כאשר אמרה על
 עמלה לעיל שחורה אני וגאולה) והסן והחסד נטויו ומשך עליה : כהרבה •
 ולכן היא בכלל : איומה כנגדגלות • כמהות המלהמה הדגלות ר"ל שהימתן
 מוטלת על הכריות אם כי המה כלולים ציופים וציונים :

פעם ב'

יִתְרָה ממה שהעגל רולה ליוק פרה רולה להניק ועוד יוהר יולה הרב
 להעניק מתכונתו להלמידו החביב עליו והשיב ענה לו סלחת! •
 אחרי השבתך האמיתית כי במקום שבעלי השובה עומדין אין כו' • ולכן
 חפס במשלו השם הרלה להורות לו כי נהרלה אליו וכן כירושלים מקום מזבח
 הכפרה על העוונות ואולי גם חיומה יורה על הוי פניו שהשחר והוכחה
 מרחיבה פניו מה מסנת השובה המשקל או נדריו בפני החטא לכל ישוב עוד
 לכבלה ולא יאמין עוד לפיהווי ילרו ויהי' כאחד מצני החיל החת דגל שר לבאו
 המשקל חוהו אשר אכילהה בחפזה ושינתה ארעי ומוכנים המיד ליום קרב • ואמרו
 החכמים מי שמחפסק בחורה ובעבודה לא יתכן שיהי' לוחרו עב וגופו שמן •
 הסיובי עיניך הוא כמו מחמר ה"ק טובו צניס טובים חוץ מחלח שהביאו
 הבעלי מוסר אשר הוא רק גזרו כי אין לך דבר שעומד בפני ההשובה וזיוגו לו
 את המחמר כל מה שיחמר בע"כ (ר"ל בעל העולם) עשה חוץ מלא: שערך • ר"ל
 מהתרויך מסודרים ענה כשער הנסרק במסרק בעצרת בין לניי ומרולי היער
 ומרטו שערותיך (ואולי זכר פה הגלעד (לא הר גלעד במקודס) ע"ש הגל הזה
 עד זכרון להבא) ר"ל אחרי סגלך מעט היסורים בעת אשר הלכת שולל בשכירות
 לבך לימדו אוחך מאורעותיך להטיב דרכיך ומעליך שיהיו ענייך על הסדר
 הכלוה מעט לרי לרפואת הטוף מעט דבש ללקיחה הענוג : שניך • הוא ע"ד
 שזיאלרו בעלי המוסר כי ה"ה ריך להנזר ולהגדר במחלכו ובהענוגיו כל ימיו
 כי הבעלי דעים כבר מכירים זו ולכן הוא עלול יוהר מהר להכשל : ששים המה
 מלכה • הוא ע"ד מחמרים ז"ל כל העולם כולו לא כבדא חלל ללות לזה או
 במקום ש"ת עומדים אין נדיקים גמורים יכולים לעמוד וכו' • ועד סוף יבואר
 הכל ע"ד הזה :

(יא) אֶל־נַגְתִּי אֲנִי וְיָדַתִּי לְרֵאוֹת בְּאֵפִי הַנֶּחַל לְרֵאוֹת הַפְּרָתָה
 הַנָּפֶן הַנָּצוּ הַרְמַנִּים : (יב) לֹא יָדַעְתִּי נַפְשִׁי שְׂמֵתִי מִרַבְבוֹת
 עַמֵּי נְדִיב :

ז (א) שְׂוֵבֵי שְׂוֵבֵי הַשְּׁוֹלְמִית שְׂוֵבֵי שְׂוֵבֵי וְנַחֲוֶה־בָּהּ מִהַתְחַוּוּ
 בַּשְּׁוֹלְמִית בְּמַחֲלַת הַמַּחְנִים : (ב) מִהֵיפֹו פְעֻמָּה
 בְּנַעֲלִים פֶּתַח נְדִיב חֲמוּקֵי יִרְכֶּה כְּמוֹ הַלְאִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמֵן :
 (ג) שָׂרְהָה אָמֵן הַסֵּר אֶל־יַחַסְר הַמּוֹג בְּמַגֵּן עֲרַמַת חַפְּסִים סוּגָה
 בַּשְּׁוֹשְׁנִים : (ד) שְׁנֵי שְׂדֵיךָ כְּשְׁנֵי עַפְרַיִם תְּאֵמִי צְבִיָּה : (ה) צִוְאָרְךָ
 במגדל

בְּמַגְדַּל הַשָּׁן עֵינַיךָ בְּרִכּוֹת בְּחֻשְׁבוֹן עַל־שַׁעַר בְּתֵרֵבִים אַפְּךָ
 בְּמַגְדַּל הַלְבָנוֹן צוּפָה פָּנַי בְּמִשְׁק׃ (ה) רֵאשֶׁתְּ עֲלֶיךָ כְּבָרְמֶל וְדַלְתָּ
 רֵאשֶׁתְּ כְּאַרְגָּמָן מִלֶּךָ אָסוּר בְּרֵהָטִים׃

סה ללי החכמה

פַּעַם א'

אל נגת אגוז • מספרת הרע' לדודה איך זה לא כביר ילאתה : לראות בנינים :
 לא צבטת הארץ כי לא יולאתה היא : לא ידעתי • סי' בלתי ידיעתי וכוונתי
 כי לא מהוונתי לזה • ופתחום נמלאתי שמה בתוך • ובחמלע : מרכבות •
 הלצים והכרכות של צבט מרום עם הארץ (היט) והכדיבות השאננות בבר ליון
 והוא פי' : עמי נדיב • או נדיבי עס (והוא עיין גורעין ומוסיפין ודורסין
 שאמרו ז"ל גבי מדס הסר (זבחים כ"ה) וגבי ונתתם חת נחלתו לשאלו (ב"ב
 קי"ח) הנראה מעור בהחלה ובמדה זו נבחר שעהות פסוקים שונים
 שנלאו הפשטנים לדלותה כמו בי שמת מעיר לגל וכו' חרמון זרים מעיר
 לעולם לא יבנה שיעורו מארמון זרים עיר מעולם לא יבנה (ישעי' כ"ה ז') • מעי
 מפלה (ישעי' י"ז ה') שיעורו עי ממפלה • וכן מהנה לנגוע נפשו יקרא לחמי
 (חיוז ו' ז') שיעורו כלחם דווי כי הערש שוכב • זו החולה יקרא ערש דוי
 (תהלים מ"ח ד') ולחם שאוכלו יקרא לחם דוי ועוד כהנה) אשר היו שמה לטייל
 בהפדדוטה ג"כ וכולן שמו פניהן על יופיה אם כי כפרנית היא והנה הן
 עדיטה צנות ירושלים הלצושות שנים וכולן קראו אחריה מלא במילות אלה :
 שובי שובי הישולמית • כאשר שלם הוא שם והתיכה לירושלים ככתוב ויהי
 בשלם סוכו ומעונתי בליון כן שולמית הוא כינוי לירושלמית וכן קראוה אם
 כי כפרנית היא להשגיבה למען יחזו ביופיה ואמרו לה שובי כי כאשר ראתה
 שהיא נמלאת בתוך המרכבות של השרות נתבישה צפני עלמה כי איננה מערכן
 וכוונה אחרו ואמרו לה שובי ומספרת איך ענתה אותן צענות חן : מה תחוו •
 דבר בלתי מורגל • בשולמית • צי : במחולת הכהנים • כמו כצמחולת הממנים
 כלומר למה התקבלתן לחזות צי כאשר יתקבלו העם לראות את מחולת הממנים
 והוא (התקפ"ט) של לבה המלממה צנת אשר יפקיד אותם עד לבאם אשר הממון
 נאששים לראות במשחק המלממה • וגסיונותיה • ועני אותה : מה יפר פעמך •
 כלומר כמה נחיה פאיעותיה של ריבה זו כמו שאמרו גדולי רומי על צמו
 של ר' חנינא בן חרדין וקראו לה עוד : בת נדיב • והחלו עוד להלל כל
 אצריה ויופיון ולהמשילן להדברים היפים והנחיים והמשובחים במדינתן • אגן
 הסהר • הוא (מחזיקי דת) הנמלא מיון מזוג כל לנרבו ונתן עינו ומראותיו
 צבוס ובהאגן כעין הכדולה : ראשך עליך • ר"ל שער ראשך : ככרמל •
 כי על הר הכרמל היה שית יער עב, וחזק : ודלת ראשך • הוא כמו דלית
 במשנה ודליות במקרא שעינו זמורה ארוכה והוא (השייקעל) שאסור לעשותו
 בשעת המוצא צמ"ע (ח"ט ט"ב סכ"ז בהנה"ה) והוא השביל הפנוי מן השער
 באמצע הראש כאשר יהלכו שערן לכאן ולכאן ויראה מראה עור הראש שנראה
 אדומס : כארסן • סלך אסור • זה הוא ג"כ מאמר צנות מרום עם הארץ אליה
 שאומרות לה מה תתמי עליט שהתקבלו להביט ביופיך • אבל גם המלך (ובאשר
 ח

בא על שפתי המליץ הארנמן הועתק ממנו אל הרעיון מלך, כי הארנמן והוא לבט (השוכסור) לפני מליאת (הקאסייט) מאמעריקא לא הורסה ללבוש רק למלך כידוע) בעלמו לו הביט הוא כך עם כל גדולתו ויקרו הי' ממלא חסור ר"ל קשור עד אשר לא הי' יכול לזוז ממקומו מפני יוסף: ברהמים ר"ל בעת שאתה משקה לאך בהרסטים בשקמות המים, כי הכירוה צבד' שהיא רועה רק שקראוה שולמית בת גדיב להמטיפה להגדילה ולהאדירה (והרסטים הוא לעומת רהיטנו ברותים דלעיל):

פעם ב'

מדרך הת"ח להשיב אחר רגליו משווקים ומרחובות אל החרות בית ד' ואך בדרך ארעי כאשר חוגה לו להיות בראש הומיות אז כל העם הסו אליו חסד מקוט של חסד הכמשך עליו ביום מגירסתו בלילה ומיסרת מדותיו הנחמדים וישר בעיניהם למאוד וימלאו פיהם תהילתו וואס כי סודרי' דמר כלורבא מרבנן כי אינו תולה צבד' וחינו מסלסל בשערו ואינו יולא כשהוא מבוסס בשוק שכל אלו הם גנאי לת"ח, עכ"ז אמרו עליו כי הוא ראוי לישב בראש כי האורייתא עוקרית ליה חכבדך כי תחבקה וכן אמר בן סירא סלסלס ותרוממך וצין נגידים תושיבך:

(ו) **מה יפית ומה יעמית אהבה בתענוגים**: (ח) זאת קומתך דמתה לתמר ושדך לאשכלות: (ט) אמרת אעלה בתמר אחורה בסנסנו ויהינא שדך באשכלות הנפן וריח אפה פתפוחים: (י) ותכה פיין המזב הולך לדודי למישרים דזבב שפתי ישנים: (יא) אני לדודי ועלי תשוקתו: (יב) לכה דודי נצא השדה גלינה בפפרים: (יג) נשכימה לפרמיום נראה אם פרתה הנפן פתח הסמך הנצו הרמונים שם אתן את דודי לך: (יד) הדודאים נתנו ריח ועל פתחינו כל מגרים חדשים גם ישנים דודי צפנת לך:

מה ללי החכמה

פעם א'

מה יפית הם דברי הדוד לרעיון האין יפה ונעים הוא אם יהי' אהבתו זה לזה באמת מצלי שום בנידה עוד אחרי: זאת קומתך דמתה לתמר ואמר אם כי קומחה הוא כקומת התמר שעולים לו בחבל כלומר אף אם כי הנך ילדה בשנים עכ"ז נצחה קומתך והראי' שהנך ילדה בשנים כי: שדיך הם רק דומים לאשכולות וסימן הנרות הוא משישקשקו הדדים ואמר התמר אם כי נצוב הוא עכ"ז באשפרי לעלות עליו כי החירות שלו או שעשיו חזקים ומולקטת המה וסגפן כמו כן אם כי עשו חלוט הוא מכל עץ כחוב בספר יחזקאל לא יצבה לעומת זה קומתו וזבל זאת: אמרת: כלומר גמרתו בלבי הסכם חזק: לעלות אל התמר הזה אם כי אין לי: אחיזה בן רק בסנסנו החלשים ומסוכן אחי ליסול

גימל א

ליפול ממנו ולינוק: ויהיו נא • פי' עכ"ל מובטחני סיהיו לזמן הבא: שדיך
 כאשכולות הגפן • (ופה זכר הגפן מה שלא זכר בתחלה) שיפיקו חלב למרבה
 כאשר פרי הגפן ברכה זו וישיקו ממנו היקבים תירוש רב: וריח אפך הוא
 בתפוחים • המשיב רוח ונפש קלירי ומריעי ולכן הלל אותה ג"כ (לעומת מה
 שהללה אותה בתחלה בטעם וריח המובחרים): וחזכך בין השוּב • ע"כ דברי הדוד
 וגמרה הרע' את מליצתו כי הוּן הזה: הולך לדודי • פי' רלוי לדודי
 ושומר ומעטד רק לו לבדו: רמישרים • הוא ג"כ כמו מישרים אהבון
 דרלש הספר (ויבא בכחו ג"כ לעומת המליצה ההיא) ויתהלך במישרים דספר
 משלי שכולם הם תואר הוּן הטוב אשר לא יסוכסך בגרון שותהו: דובב •
 הוא מן דיבה פי' כי הוא גורם דיבה בעת אשר ירוו ממנו וירדמו עכ"ל
 מחטמתו עוד ידבר הרווי הוא בלחש לעלמו את דבריו ולא יהוה את המוח
 עד למאוד להחליט גם את מיתרי הלשון ולסבב היזק לבריאת הגוף ככל
 המשקים הפשוטים המשכרים סיהממו את המוח ויזיקו: לכה דודי • ג"כ
 דברי הרע' נסוב נח מזה עוד הפעם: השרה • מחוץ לעיר למען לא ישלכו
 עיני עוֹיְבוֹתָוֹ בָּנוּ וְשֵׁם מַלְאִיִּם לַפְּתוּחַ כָּל הַחַמּוּדוֹת הַנִּכְסְפוֹת מֵאַחַתּוֹ וְשֵׁם
 אֵךְ שֵׁם נִתְעַלְסָה בְּאַהֲבִים לְבַדּוֹ וְהוּן זֶר אַחַתּוֹ:

פַּעַם ב'

אמרו החכמים הוּן הדעתן מי שמתחכם לעיני אחר שנקשל בו אך מי
 שיכירהו ויתחכם שלא יכשל בו: מה יפית מה טוב יהי' אם לא תשובי
 עוד לכסלה מלגנות מדך הישר שתהיה בצחינת אהבה • ורגלי חסידיו
 ישמר: זאת קומתך, לומר הרב אם כי האדם יראה רק לעינים ולכן איני יודע
 לבך ומלפניך שאסור ללמוד לתלמיד שאינו הגון ועוד כי כיון שכנס תורה
 באדם נכנס בו ערמומית ואתה לא באת באגשים עודי • ואמרו החכמים אל תשליכו
 הפנינים לפני החזירים כי אינם יודעים מאומה ואל תמסרו החכמה לפני מי
 שאינו יודע מעלתה כי יקרה היא מפנינים ומי שאינו דורש אותה רע מהחזיר
 אך אהבתך חזקה עלי למאוד ולכן מובטחני כך שתורה הוראות בישראל
 ולכן אחרך את נפשי לטוט עמך בכל אפסי התורה והחכמה • וענה אף
 אחריו תלמידו הרלוי לו כי לא יפחד ולא ירהה: כי בעח לבו באלהיו כי לא
 ינור עוד לבושת ולא יע לבו לדבר רע ואך צדק רבו שעברו עליו רוב
 שטותיו בו יהזיק וישען ולא ילך אחרי שרירות לבו עוד • ולכן מחלה עתה את
 פני רבו לשוב אחר לבית מדרשו אשר שם כל הספרים והספולין המוכשרים
 לעיון וסקירה מבלי כל מפריע:

ח (א) מִי יִתְנֶה בְּאֵחָ לִי יוֹנֵק שְׂדֵי אִמִּי אֲמַצְיָהּ בְּחוּץ אֲשַׁקֶּה
 גַּם לֹא יָבוֹז לִי: (ב) אֲנִתְנֶה אֲבִיָּהּ אֶל־בֵּית אִמִּי
 הַלְפַרְנִי אֲשַׁקֶּה מִיַּיִן הַרְקַח מֵעַמִּים רַפְנִי: (ג) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת
 רַגְשִׁי וְיָמִינוֹ תַּחְבֶּקֵנִי: (ד) הַשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם מִד־
 תַּעֲרוֹ וְזִמְה־תַּעֲרְרוּ אֶת־הָאֲהָבָה עַד־שֶׁתַּחַפְּזִי: (ה) מִי זֹאת
 עֲלָה

עלה מן המדבר מתרפקת על ידוהה תחת המפות עוררתיה
 שמה חבלתה אמה שמה חברה ילדתה: (1) שילמי כחותם על
 לבך כחותם על ידועך פיענה כמות אהבה קשה כשאל קנאה
 רשפיה רשפי איש שלהבתיה: (1) מים רבים לא יוכלו לכבות
 את האהבה ונהרות לא ישטפוה אם יתן איש את כל הון ביתו
 באהבה בון יבון לו :

מה ללי החכמה

מחזה חמישית (מן ח' א' עד ח' ח') שאלה ותרשובה במשל
 צואת הרב לפני פטירתו

פעם א'

בני יתנד • אומרת הרעי' שחלפה היא שכול להראות לדודה אהבה בנלי
 ולא יחזשו פ' סיהיו אחר הניסוחין כי עד עתה היא שדנה ארוסה לו •
 ולא תלמדך להחבא עוד מחמת המליק מעיני העוים אותה צנת ירושלים וגם
 אם: תרוה אותה ויון בבית אמה • (לשמת אשר הוא השקה אותה ויון
 צבית היין בתחלה והאכילה גם תפוחים יהי' גמולה עתה גדול יתר מאוד)
 ואמרה צבית אמה כי שהי' רדופה לילך לבית אמה (כי אין לה אז כי היא
 יתומה (עיון רש"י בראשית כ"ד כ"ח) להניד שצחה שנמלאת שלמה צבית
 בעלה: ויון הרקח • פי' קונדיטין המתוק מהדבש אשר ישנו בו בהצטלו
 כאשר הי' נהוג אז • ויהי' רווי כל כך מהיון הרקח עד שאוכרח אח"כ ליתן
 לך להפיג ויך מעט: טעמים רמוגי • כמו מעסים רמוגים החמולי בטעמו
 וגם אם יתבעה אז (הכל לשמת מה שהיה בתחלה) חף אם יהי' : ששאלו
 תחת ראשי • כאומרת לעלמה מפני כי היא חושבת בחזק דמיונה שכבר הוא
 כן שכבר הוא רווי ואז אם גם אז : תשביע את בנות ירושלים • אבל בלשון
 אחר מן הקודם: מה תעירו ומה תעוררו • כלומר מה הפעולה אשר אתן
 עשות מה מעשיכן? לא הפעלו עוד עתה מאומה להפריד בינינו, לא
 כאשר הסביעה אותן אז אם תעירו וכו' (שהי' אז הדבר בספק אם יש
 אותה דודה) ואז יאמרו צנת ירושלים עלינו כאשר יראו אותנו בזה יחד
 מן מקום המרעה אשר אלל ביה אחי העירה, כאשר אוליכך ואחזיק בידך
 שלא ימעדו רגליך בהדרך מהיון אשר רוויית בו צבית אחי ולכן: אנהוי •
 אותך תחת ידיך יאמרו זו לזו: מי זאת עולה מן המדבר • (לשמת אשר
 הראה לה צבית אמה לעול מי זאת עולה מן המדבר לנסותה אם תתקנה
 ברעותיה ובגדולות) ראו נא כי הנה היא: בהרפקת • והוא כי היא חושבת אותו
 במרפקה בדרז"ל (גמחה) ולכן יאמרו אז נושא ללצבן מלשורר את אהבתיו
 עוד: תחת ההפוח • וגם אם הוכרח לישן מעט צאלמע הדרך להפיג ויך
 מעליך תחת לל עץ התפוח העומד צאלמע הדרך מציה אמה עד ביתו לא
 אצוה אז: מלעוררך • באשר עתה אישי אמה ואלוף נעורי ואמרה עבר
 ג

מהללי החכמה

במקום עמיד מנוול מוזק הדמיון. ומלאמר לך: שמה תבלתך אמך. כמורמת בידים לדודה השמאי: שמה! כלומר בא נא אהי הביתה מה לך לישן בדרך תחת עץ התפוח? טוב טוב לך ללכת לישן על יצועך בבית אביך ואמך. כלומר בביתך אשר אני עמך שם. שמה במקום חבלתך אמך, אשר אחזה לירי וחבלי יולדה בלדתה אותך דמסתמא בבית יולדתו (עין עירובין ל"ז ע"ב) צו מאי צעי (הס) והסי' הוא אל הבית אשר יולדת צו: שימני בתוהם. עד אחות לנו הוא חותם הספר והכל מוזכר במעט עיון:

פעם ב'

מי יתך עתה הניע התלמיד היותו בתור תלמיד חבר לרבו המטון את שמועתו ומחכים את רבו אשר יוכל להוליא מרוח בינתו סברות חדשות חזקות ומולקות להתוכח עם רבו לברר וללבן כשמלה במעתתא אליבא דהילכתא לפרק ולהרץ. לטמון הרים זו צו בסצרה. עד ברבו יקבל כל דבריו וסברותיו. וכמו ייטיב ל' את שם שלמה משמך כאשר הצאתי לעיל. ולא ירע עין רבו צו כי בכל אדם מתקנה הון מצנו והלמידו ויוכרה התלמיד לחזור על העקב מעומק פילסולו כי עיבר את השרץ בק"ן טעמים מרוב הפלסול ולכן יוכרה עתה לשוב לחזרה על העקב עד המשנה השטויה לבלתי נעות מעומק הפשט הפשוט והדין הערוך עכ"ז. והוא במכוונו שמה חבלתך אמך וכמו אל היותם תורת אמך: וכאשר הוא בנקל עתה להדמות פרטי המשל להגמול לא רליהי להאריך. חותם הספר הוא מתיקת זכרון השכל שלא יזח מהמשכיל נלח:

(ח) אַחֹת לְנוּ קַטְנָה וְשָׂדִים אֵין לָהּ מַה־נַּעֲשֶׂה לְאַחֹתֵנוּ בַּיּוֹם שִׁדְּבֵרְבָּהּ: (ט) אַם־חֹמֶה הִיא נִבְנָה עֲלֶיהָ מִירַת פָּסֶף וְאִם־דֶּלֶת הִיא נִצְוֹר עֲלֶיהָ לֹחַ אֲרוֹ: (י) אֲנִי חֹמֶה וְשָׂדֵי בְּמַגְדְּלוֹת אֲנִי הָיִיתִי בְּעֵינָיו בְּמוֹצְאֵת שְׁלוֹם:

מהללי החכמה

פעם א'

אחות לנו. עתה תתועץ האשה עם בעלה ושאלת את פיו בדבר אחותה הקטנה ממנה הרבה מה לעשות עמה: ביום שידובר בה. או על אודותה עבור היותה לאיש. והשיב: אם הומה היא. ר"ל אם היא בכשרותה כחומה סוגרת ומסוגרת ולא פזרה דרכיה לזרים ראויה היא: לבנות עליה מירת כסף. לחצבה כחומה לחומת מלך או בירתו לבנות על בית כניסתו עירה והוא כמו בית שער מכסף או מאיזה מחתת מעשה לעושים. והיותה כ"ל נכון כי כסף הוא מן נכסוף נכספת (ראשית ל"א ל') ופי' עירה נאה וחמודה אבל: אם היא דלת. כלומר נתנה דודים לעוגבים ההכרה לעשות לה: לוח ארו. כלומר דלת חזק ונלור שלא יפתח עוד מעתה. מדה כנגד מדה. וכאשר קצבה האחות האיך הם נדברים על אודותיה השיבה: אני חומה. כלומר לטעה הנני אף אם: שרי במגדלות. ולכן אם אני חומה עם

עם מגדלים כאשר היה נהוג אז בחומת המלכים. שיהיו גם מגדלים בארמונותיהם לכן ראוייה אני לחצבני: ואז השיבה האחות לעומדים סביבה כאשר נדברתי עמו בדברים האלה הקה אלי חסד: והייתי בעיניו כבוצאת שלום:

פעם ב'

אחות לו קטנה כד"א אמר לחכמה אחותי את: הן הנה חכמות הלאמודיות זולת החמת תורה אל חי המוליכה את הוגיה והענולים בה לחיי נלח לאור באור החיים. והיא אחותה הדומה לה מעט בשיווי מה הצל קטנה ממנה הרבה במעלה כי הנה רק בעוב"ז שמו קין עובד ואשרן. ולכן אמרה ההורה עליה ושדים אין לה כלומר ליתן לעובדיהן חיי נפש ועל זה מתייעץ עתה התלמיד הצב דווקא אחרי שמלא כרסו בלימוד ההורה הקדושה כדד"ר"ל (מנחות ל"ע ע"ב) כגון אני בלמדהי מקרה משנה מדרש הלכות ואגדות נהו שאלמוד חכמה יוונית. והיתה התשובה עליה מה שהשיבו: והנה גם בצולי החמות הלימודיות טבל להרחיב גבולן ומילריהן על כמה וכמה מדרגות שונות. מה לכנות בשם חכמה? ומה זולת? ומה להפך? והתייעץ עתה התלמיד עם רבו אם לפנות זמן מה גם להנה? והשיב לו רבו אם חומה היא ר"ל אם היא בטוחה מחוליך שולל ח"ו את האמונה והדה וחשש התפקדות לא יגיע עדיה תוללח היותה (ויהי' עתה פי' עליה כמו גומה) לבית בער לחכמת התורה הנאמנה ותייפה עוד עליה. אבל אם דלת היא ופזרה דרכיה. ההכרח לנעול הדלת בעדה. והשיבה האחות אני חומה כלומר לחזק הדת באחי. ושדי כמגדלות ר"ל גם ייניקת העוב"ז יש ממני וממלאו צי אמצעיים רבים להפרינס מהם ודרך ארץ הנחזק וכל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה וגוררת עון. ועכ"ז היתה בעיניו רק כמולאת שלום לא מולאת שלום ממש (כשיטת ר' נהוראי סוף קידושין) וכמאמר הרמב"ם באגרוהיו "גלוי וידוע לפני מי שאמר והי' העולם כי לא לקהתים מתהלה רק לרקחות ולטבחות ועכ"ז גרשו' את שונת הגזירה": ולכו הקוראים עתה לפקוה עינינו הכחות ולראות באור חכמת החכם מכל האדם איך העטה המשל כאשר עתה הגיע העת שהתהפך האשה להיות איש ולהרס גם את האחות הקטנה (כי היינה מספרת מי הוא דוד אחותה אשר הוא לכאורה עיקרי בדבר הוועלה עמו דזה ומה הוא הענין נעשה מה העשי' דזה?) או התלמיד לחזור היותו לרצ ממלא מקום רבו (והחומה יעשה ממנה בית בער) היינו מתחלת הפסוק אחות עד סוף המגילה או בהפעם א' הצלה אפשרי היותו. למען יפסח מידתו לפנינו בחפשינו אחתה כמעטונים לפותרה:

(יא) פָּרַם הָיָה לְשִׁלְמָה בְּבַעַל הַמֶּזֶן נָתַן אֶת-הַבָּרִם לְנָטְרִים אִישׁ יָבֵא בְּפָרְיוֹ אֶלֶף כֶּסֶף: (יב) פָּרַמִּי שְׁלִי לִפְנֵי הָאֵלֶּה לְךָ שְׂרָמָה וּמֵאֲתַיִם לְנָטְרִים אֶת-פָּרְיוֹ:

מהללי החכמה

פעם א'

כרם הי'. יספר עתה סיפור קלר כי שלמה המלך מפדכות הרבות אשר עשה

עשה לו צירושלים כאשר סיפר בספרו השלישי. ה' לו ג"כ כרם אחד :
 בבעל המון. רחוק ממושב מלטהו והפקיד עליו : נוטרים. רבים או הוריד
 לחובו ארזים וכן התנה עמם שיקבלו הפירות של הכרם כל אחד ואחד
 על סך : אלף כסף. ויביאו לו : האלף : בשלימותם ולכן הכרם שלו ישאר
 שלם : לפניו. (כי לא יתן להם זכות בהקרקע רק בהפירות) ורק מהאלף
 כסף אשר יביאו לשלמה שנה שנה ישלם להם מיני' וזי' סך : מאתים.
 כסף לפרנסתם ולרעזון ביתם :

פעם ב'

זאת היא תשובת רבו על דבר האחות או החכמות הלימודיות לקחת לנו לקח מכרם
 שלמה אשר היה לו מרוב הפרנסות אשר צירושלים העיר אשר צחר לו
 יה רק כרם אחד רחוק ממני בצעל המון (ואולי גם שם העיר צעל המון יורה
 ע"ז אשר יותר ראוי זה לאיש המוני לא לת"ח) ועליו הפקיד נוטרים רבים
 שיביאו לו סך מסוים פי' אם יכניסו הרבה וישולם להם מיני' וזיה היינו
 להוליא עליהן זמן מועט והרחבת הלצ לתורה. שיהי' צפרנסתם יהי' מרובה
 אז ראוי הדבר היותו. אחרי משמרת ומשמרת למשמרת :

(יג) **היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני :**
 (יד) **ברח דודי ודמה לך לצבי או לעפר האילים על הרי בשמים :**

סהללי החכמה

פעם א' איננו

פעם ב'

היושבת בגנים. עתה לפתור לנו המנילה הזאת והעלומיתיה. מסר לנו
 עתה. המלך שלמה את המפתח בכותמו. כאשר סיים רק בנמשל
 או בפעם ב' לבדו כי הניע זמן הרב להצבקה בישיבה של מעלה ולהפטר
 לבית עולמו ולהוריש את כסאו לתלמידו החביב עליו אשר לא מש מתוך
 אהלו שימלא את מקומו וסמוך את תלמידו בשתי ידיו ונתן לו רשות לדרוש
 ברבים בישיבה לפניו כדי שלא יאמרו בפני רבו לא ה' יכול גם לפתוח את
 פיו. ואשר בלמח גם יפתח בדורו כשמואל בדורו. ולזה אמר עתה היושבת
 בגנים (פי' ה"א של היושבת הוא ה"א הידועה לא ה"א הקריאה כלומר את
 הנוטרת כרמים דלעיל כשהיית עם הארץ עתה זכית להיות חברים מקשיבים
 לקולך למיגמר נמי לאחרני) אשר היית צחור אשה עד עתה עכשיו תהפך
 להיות לאיש צעל חכם ה אשר בספר משלי הספר השני של המחבר : וחבירים
 סקשיבים לקולך. בני בית המדרש ידוני לפיך בקרקע וחפלים לשמוע לקח
 טוב מפיך. ולכן פתח פיך ויאירו אמריך : ברח דודי. הוא תשובת ענות
 תלמידו האף אוכל לפתוח פי בפניך רבו ומורי ולקבוע ישיבה בחיך. אך אחרי
 אשר : תדמה לצבי ועופר על הרי הבשמים. פי' בנן עדגך או אז אוכל
 לקבוע ישיבה בשו"א והרב נכחו בישיבה של מעלה על הרי הבשמים :
התבונן נא קורא משכיל על דבר טוב וראה כי לא יכלו כל מחפשי המשל
 הזה ערום היינו צלתי משלו מלוא גם ידיהם ורגליהם צאלו
 הפסוקים

הפסוקים האחרונים נמתחת חמות ולהלכה • וזה כי כוא כוא המפתח והחומה אשר מסר לנו המלך החכם לבלתי יסיכו זרים את יין רקחו המשמח אלהים ואנשים • וממלא הארץ דעה את ד' כמים לים מכסים חמן :

ח ו ת ם

יודעתי כי לא כליתי במלאבתי זאת את כל התוארים אשר במגילה הואת והסיפורים אשר בה לפותרם עד תומם, ולסנוף ולחרוז עליהם את כל מבתרי הפנינים המפוזרים בים התלמור ובמדרשים אשר המה לאלפים ולרבבות ומה שישבלו את כולם, בעבור כי הם הם עצם החכמה והוא בקשה כאשר הקדמתי, רק ננעתי בקציהם ועדיהם לא באתי • (עיין בהערה ברמתזה השלישית) וגם כי אין לדבר קץ כי רחבה היא מני ים, וגם כי יפרוץ הרבר לעין הקורא בתחלת ההשקפה לתור דרוש, ורמו, והיה לו לזרא! וכן בהרבה תוארים וסיפורים החילותי בפעם הא' על דרך אחר ובפעם הב' נסיתי כחי לפותרם על דרך אחר נטוי מעט מהקודם, והקורא המשכיל הישר באדם יבין מדעתו לסבב פני הרבר עד תומו ויוסיף עליהם כהם אלף פעמים בשום שכל ודעת בהעמקה ובהרחבה, ויודע אני כי יזכיר על טוב שמי בהרבה הערות עמוקות כוללות עצות נחוצות ואשר ננעתי כמו בקצה המצה, רק זאת אוכל לומר כאשר אשנה לפניך עוד הפעם מאמר הנאון הפילוסוף ריי עראמע ז"ל אשר הבאתי בהקדמה כי בה ר"ל בהמגילה הואת יתהלל החכם בחכמתו הפילוסוף בפילוסופותו המקובל בקבלתו, כי נוכל להוסיף על דבריו עתה גם הפשטן בפשטיותו, כי לפי כהיית עיני הצלתי את המגילה הואת מידי מורדי אור דוברי עתק נותני קודש למרמס • ואשר בכל דור גם בימי חז"ל היו שועלים קמנים כאלה המחבלים כרם ד' צבאות • כמאמר ז"ל כל הקורא פסוק משה"ש בבית המשתאות ומנענע את קולו ועושה אותו כמין זמר התורה חוגרת שק ואומרת לפני הקביה עשאוני בניך ככינור הלז • כי לך דעתם המשובשת מה שבתרו להם לקרוא פסוק משה"ש דווקא • ולהפיג מדעתם אמרו ז"ל לא היי העולם כדאי כיום שניתנה בו שה"ש לישראל שכל השירים קודש ושה"ש קקי ועוד לכה"פ נוכל לדלות מבאר הקדוש הזה כמה וכמה פנינים יקרים להתקשט במו, ועקרי אמונה ועצות עמוקות ותירוצים על תמיהות שונות להנהאות בהם בני האדם כמשטחיות ספרי משלי וקהלת והאלהים יראנו מתורתו נפלאות :

מִי זֶה לָנוּ הָאִישׁ יְבִדִיל בֵּין אִמַּת לְשִׁקֵּר בֵּין קָדֵשׁ לְקוֹדֵשׁ
 בֵּין כְּנוֹר שִׁיר מְקֻדָּשׁ אֶל לְכְנוֹר זוֹנֵה נִשְׁכַּחַה
 לֹא אִשָּׂא שְׁמוֹתֵם עַל שְׁפֵתֵי חֶלְקֵם יֵאבֵל חוֹדֵשׁ
 הַהוּא יִבֵּן אִיכְכָה, לְתוֹפֵת מַעֲדָן אֶרֶץ כֹּה נִהְפְּכָה

הַהוּא יִבֵּן בָּנִים לֹא אִמּוֹן דּוֹר תְּהַפּוּכוֹת
 אִין תְּאֵנִים בְּתֵאנָה וּבְגַפְּן אִין עֲנָבִים
 לֶךְ כְּבֵד עֵינֵינוּ תְלוּיוֹת לְכֹל בֶּשֶׂר אֶל אֱדֹהֵי הַרוּחוֹת
 אוֹיֵה עַל שְׁבָרֵינוּ עַל זֶה יְדוּה לֵב כָּל דְּוָיִם

בָּנִים זָרִים יִלְדוּ כִי חֲבָקוּ חֵיק נִכְרִיָּה
 הָאֱלֹהִי מוֹרְדֵי אֹר יֵאמְרוּ חֲמוֹנוּ אֹר רֵאִינוּ
 יִמּוּ אֲבִיוֹנִים מִדְּרֶךְ וְיֹולִיכּוֹם שׁוֹלֵל בְּאֶרֶץ צִיָּה
 הוּי חֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם מְדוּעַ בְּעֵינֵיכֶם נִטְמִינוּ ?

עַל כֵּן תְּפוּג תּוֹרָה וְהָאִמַּת בְּרַחוּב כְּשִׁלָּה
 יִשָּׂר בְּאֵדָם אִין, תֵּם יִלֶךְ שְׁחוּחַ בְּפִיק בְּרָכִים
 הוֹגֵי אִמְנָה מִיעֲטוּ שְׁחוּ. עַל כְּבוֹדָה מִמֶּנָּה כִי נָלָה
 הַמִּשְׁתַּכֵּר אֶל צָרוּר נִקּוּב מֵאֲרָה בְּכֹל יִגִּיעַ כְּפִים

מִשְׁכִּיל דּוֹרֵשׁ אֱלֹהִים גַּם אִתָּם עֲמִי־נָדִיב וְשׁוּעִים
 אֶל תַּחַתוֹ מִפְּנֵיהֶם הַחֹזֵק מִסְּלַע מִמַּצַּחַם נַחוּשֵׁת
 יְהִי לְבָנוּ נֶאֱמָן לֹאֵל בְּרָאנוּ וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים
 אֲשֶׁר בְּתַחֲלִילָה יִשִּׁימוּ תְהַלֵּה וְלֹא יוֹדַע עוֹנֵךְ בּוֹשֵׁת

עוֹד יֵבֵא יוֹם אִמֵּר חֵשׁ עֵתִידוֹת רוֹכֵב שָׁמַיִם
 תִּפְקַחְנָה עֵינֵי עוֹרִים יִשְׁמְעוּ הַחֲרָשִׁים דְּבָרֵי סֵפֶר
 לְבָב נִמְהָרִים יִבֵּן דַּעַת לֹא עוֹד תִּשְׁעֶנָּה עֵינַיִם
 יִמַּאסּוֹן אֱלִילִי כִסְפָם זֶהְבֶּם יִנְחֲמוּ עַל מִשְׁלֵי עֵפֶר וְאִפֶּר

בְּרִיתוֹ אֲתָנוּ! כִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי זָרְעוֹ עֲנַתָּה הַשִּׁירָה
 דּוֹכְרֵי עֵתֵק יִסּוּפוּ יִתְמוּ אִמְרַת קְרוּשׁ יִשְׂרָאֵל נֶאֱצוּ
 וְלֹא יִדְמֻדּוּ אִישׁ אֶת רַעְתּוֹ אֶת דִּי נֶא נִירָא
 וַיִּנְעַם לָכֶם כָּל הַמִּיחֲלִים לְדִי יְחִי לְבַכְכֶּם חֹזֵק אִמְצוּ

וְלַעֲבַדְכֶם אֲבָרְתֶם מִזֵּל מְוִי־אִזִּין (לפ"ק)

